

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hétre 3 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hétre 3 k. 40 L.

HIRDETÉS:

5-6 soros pötty sor egyszer 20 fill.
három soros következő: 16 fill.

nyitási ára 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 10.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Hamlet-város.
- Vicinálák.
- Az aradi automobilgyár.
- Huszárhadnagyból hentesinas.
- A vásárhejli angyalgár.
- Milliomosból szédelőgő.
- Az aradi pincérek mozgalma.
- Lipót házassodik.
- Az aradi piac reformja.
- Tilos az öngyilkosság!
- Schwitzer tábornagynagy csapatfőfelügyelő.
- Emelkednek a faárak.
- Másfélmillió sikkasztás.
- Tárca: Szomorú éjszaka. Irta: Adám Éva.

Hamlet-város.

Arad, július 9.

Csodálatos város ez a mi városunk. Alkotni, teremteni volna kedve, a kezdeményezés stádiumáig el is jut, fölkarol egy ötletet dobbal, cintányérral, de amikor arra kerülne a sor, hogy tetőt vonjon a kezdeményezés fölé, akkor kiút rajta valami hagyományos betegség, s azontul már nem az építésre fordítja erejét, hanem a rombolásra.

Évek hosszú során át gyáriparra szomjuhoztunk Aradon. Tele voltunk panasszal, keserűséggel, hogy mostoha irántunk a sors, hogy nekünk nincsenek összeköttetések, nincsenek vezérek, kik gyárakat, idegen tőkét csalogatnának Aradra. Bámultuk, irigyeltük a mi élelmes, ügyes szomszédunkat: Temesvárt,

és aztán sóhajtoztunk tovább csendesen, tétlenül.

A város vezetésében egy új korszaknak kellett elkövetkeznie, hogy Arad a vágyakozások meddő utjáról a cselekvések terére lépjen. Varjassy Lajos polgármester minden ambíciójával és energiájával hozzájárult a gyáralapítások küzdelmes, nehéz munkájához. Egybeesett e korszak kezdetével, hogy Arad egyik európai hírű műszaki vezérének: Sármezey Endre fölvetette az Aradi Közlöny hasábjain a Westinghouse-féle automobilgyár eszméjét. A hatalmas perspektíva, melyet e gyárnak Aradon való létesítése nyújtott, nem hagyta hidegen a város törvényhatósági bizottságát sem, mely egyik gyűlésén határozatot hozott, hogy a polgármester lépjen személyes érintkezésbe a szóbanforgó gyár franciaországi vezetőségével s e célból utazzék ki Párisba.

A kezdeményezés e komoly és határozott lépése nem tévesztette el hatását Westinghouseknál, kik abban a hitben lévén, hogy itt egy akarni és cselekedni tudó várossal van dolguk, szívesen egyeztek bele a polgármester azon kívánságába, hogy Magyarországon tervezett gyárukat Aradon állítsák fel. E hírre újra nagy lelkesedés vert tanyát közöttünk s eljutván az alkotás feleutjára, a város részvényekben és telekben jelentékeny támogatást szavazott meg az új gyár alapítására.

Azután pedig nem mentünk előre többé. Mintha csak elérte volna ah-

hoz a határhoz, ahol egyszerre elfogta lelkünket a hamleti betegség. Kezdtük visszavonogatni, amit ígértünk, visszakérni, amit megadtunk és visszaszívni még a kezdeményezés emlékeit is. Amit mi helyezettünk kilátásba, azt sokaltuk, amit a gyár, azt keveseltük. Amit mi készültünk adni, az aranyhegy volt, amit a gyár, az gombostüfej csupán. És így eljutottunk oda, hogy az utóbbi napok folyamán megfeneklett az egész kérdés, pompásan, aradiasan.

Sőt bizonyára el is temetkeznek például a tüzelőanyagok aktái mellé feltámaszthatlanul, ha a Westinghouse-cégnek meg nem volna az a józan szokása, hogy amihez hozzáfog, annak szeret a végére is járni. Így történt, hogy ma újra felszínre került a gyártelep alapításának már-már elejtett fonala.

A tárgyalások a város és a Westinghouse cég között holnap újra megkezdődnek. E tárgyalások folyamán fog eldőlni, vajjon akarunk-e tenni valamit, avagy a panaszok és a kesergések siralomvölgyében szándékozunk botorkálni tovább.

A mi álláspontunk az, hogy a tárgyaló feleket a kölcsönös bizalomnak és a mindkét részről megnyilatkozó föltétlen korrektségnek kell vezérelnie. A Westinghouse-cég elé azzal az ajánlattal lépett a város, hogy ad tizenöt évi adómentességet, jegyez háromszázezer korona értékű elsőbbségi részvényt és ad a gyárnak megfelelő in-

Szomorú éjszaka.

Irta: Adám Éva.

Bűnben éltek. Megtévédtek. Az esküvőt csak ma tartották meg. Pár órával előbb.

A gyermek sirt. Az asszony fölugrott. Éjszaka volt. A férfi ki tudja hol járt. Most érkezik haza. Mért lett volna otthon, hiszen gyűlöltek egymást. Csak az a síró gyermek kötötte őket egymáshoz és egy hazug eskü.

Mért azt el lehet mondani. És nem szégyelte egyik se. Mikor elhangzott a hazugság, magukra maradtak. Irtóztak valamitől. Onmaguktól éppen úgy, mint egymástól. Kerülték egymás tekintetét.

Este lett. Az asszony szólt:

— Ugy-e tudja, hogy gyűlölöm?

Ingerülten szólt a férfi:

— Maga is érzi, hogy megvetem. Ma nincsenek becsületes leányok...

— Ilyen nyomorultnak még se hittem — felelt a nő és elsápadt.

A férfi folytatta:

— Utálok a nőket. Magát legjobban. Azért utálok, mert mindig elértem, amelyiket óhajtottam. Magát a legkönnyebben. A női erény: mese. Szappanbuborék. Szünet után égnék csak. Becsülés, szeretet, nem kell. Beszéltem én valaha házasságról magának? Hallotta tőlem valaha, hogy feleségül szándéksom venni? Ugy-e nem? És mégis nekem adta magát. Ezért utálok magukat. Behálózzák a férfit nyomo-

rultul, etetik, itatják, hogy nem szabadulhat karmaikból. Beleüzik a gyalázatba. Közrejátsszik a család minden tagja. Romlott a lelkük, a morális érzékük. Csak a világ ne tudja meg a bukkást, a szent leányi lélek megalkuszik a bűnnel. Jóvá teszi a házasság! Utálok magat. Sohase volt nő. Imádni tudnám, ha vak szenvedélyből lett volna az enyém. De maga számító volt. Elérte. Elhazudtuk az esküt a kölcsönös szeretetről. Mert rákényszerítettek a házasságra, hogy jóvá tegyék azt a bűnt, mely sokkal inkább a magáé és családjáé, mint az enyém. A maga erénye csak színpadí máz volt. Az elvesztéséért kifizethetném pénzzel. De szegény vagyok. Nyomorult és tehetetlen. És a maga könnyelműségéért oda kell dobnom fiatal életem ambícióját. Le vagyok kötve egy megvetett asszonyhoz.

Az ekszáltált lelkű férfi sirt. Kinlódott, vergődött. Jobban az asszony. És felelt:

— Lehet, hogy igaz, amit mond. Lehet, hogy nem szerelem kellett nekem, csak házasság. Fedezet, biztosíték a jövőre. Maga volt az, aki mellett én, egy szegény leány, a legjobb sorsba juthattam. Az apám mindig részeg volt. Kemény szó, szinte borzalmas, mégis azt mondom, meggyűlöltem az apámat. A bor, a pálinkaszag mindig émelyget most is. Az anyám mostoha volt. Szeretőket tartott. Láttam. Őt a saját házukban, míg részeg butaságban feküdt az apám: addig csalta meg őt az asszony. Az apámat szántam és utáltam azt az asszonyt, izzó forrósággal gyűlöltem. Azt hittem néha, megfojt a léleket. Szemem karikákat vetett,

agyam sajogni kezdett. Menekülni akartam. Sem erkölcs, sem lélek nem lakott a házunkban. Az öngyilkosságra gondoltam. És nem volt erőm hozzá. Sirtam valaki után, aki végig simitsa homlokom. Maga jött az utamba. Én nem tudom, hogyan és mi történt... Csak a fejem fájt... Én nem voltam rossz. Én menekülni akartam. A bűn elől, amit láttam a házunkban. A halálba akartam futni és maga két karjával állta utamat. Ki hát a felelős a történetekért? Miért nem hagyott meghalni engem?

Az asszony sirt. Lassan. Csöndesen. A férfi tán megsajnálta. Megszólította:

— Mária! Magának is igaza van. Nem is annyira a maga lényét gyűlölöm, mint azt a körülményt, a melybe maga juttatott. Gyűlölöm a társadalmat, amely magát megveti, mint bukott nőt. És maga az én feleségem. Ami guny és szegény éri, az előbb ér engem. Én nem gyűlölöm magat. Csak azt az érzést, mikor együtt megyünk az utcán és érzem, tudom az emberek megjegyzéseit. Látja, most észinte leszek. A férfi ilyen: Letörri a virágot. Mosolyog hozzá. A legtöbbem nem vak szenvedélyből teszi, csak hideg józansággal. S ez a bűn. Aztán mindegy neki, hogy mi lesz az áldozattal. Ha lehet: kibékíti, megfizeti pénzzel s rendben van a lelkiismerete. Ez természetes, modern fölfogás. Higgye el, szegény vagyok, de százszor szívesebben fizetném ki magát gyermekével együtt pénzzel, minthogy lépten-nyomon érzem a társadalom arcücsapását.

Mária oly csöndes volt, mint egy haldokló virág. Könnytelenül szólt:

gyentelket. Ezzel szemben a Westinghouse-cég azt az ígéretet tette, hogy Aradon gyárat épít s miután igénybe veszi az adómentességet, önként értetődik, hogy a gyárat oly módon és oly formák között létesíti, hogy a tizenöt év lejártával a gyár után járó adókat Arad városa élvezze.

Ezekről a pontokról nem szabad eltérnie a tárgyaló felek egyikének sem. A Westinghouse-cégnek adjuk meg, ami megilleti őt, de ennek ellenében aztán követeljük, hogy a gyár ne csak névleg, de a valóságban is aradi gyár legyen.

A tétovázást és habozást pedig tegyük félre. Egy hatalmas és rövidesen nagy arányokban fejlődő gyártelep kerül Aradra. Az üzem két száz munkással és megfelelő hivatalnoki karral kezd. Mint ahogy a munkások nagyrészt kiváló szakmunkások lesznek, tehát kereseti viszonyaik az átlagon jóval felül fognak állani. A cég Aradon időző képviselője szerint egy-egy munkás mintegy tíz koronát keres meg naponta. Ez napi kétezer korona munkabér a gyár részéről, ami egy évben hat-hétszáz ezer koronát tesz ki. Bizony nagy jelentőségű dolog az egy ilyen istentől elhagyott város forgalmára nézve, mint a mienk, hogy Aradon élő és fogyasztó munkások költsék el ezt a tekintélyes összeget.

Méltóztassanak elhinni, nincs a végzet könyvében megírva, hogy Arad az örök tétovázás és tehetetlenség városa legyen. Az országok, a nemzetek, a városok fejlődésének története arról tanuskodik, hogy a kezdeményezés körül a férfias erő, az alkotások terén a megalkuvást nem ismerő bátorság minden időben nagyobb sikereket vívtak ki, mint a mi szép városunkban olyan rég polgárjogot nyert hamleti erények.

* *

— Maga nem az én lényemet gyűlöli, csak kényszerhelyzetét. Ez a férfi. Az ámitás, a hazug önérték. Csak az ismerősei miatt szégyel engem és gyermekét, hogy nem tud velük bívalkodni. En nem a sorsomat gyűlölöm. Ha lehunyor a szememet: virágokról álmodom. Ha gyermekeim sir: erdőzugást, madárdalt hallok. Szent énekeket. Ha az utcán ránk néz valaki: királynőnek érzem magam. Engem mindenért kárpótól ez a kacagó, síró gyermek. Amíg maga korcsmákban dőzsöl: én imádkozom. Boldog vagyok. Az én gyűlöletem akkor ébred, ha magát látom. Utálom a fekete szívtelenségét. Bűnbe kergetett s most szégyenli, hogy felesége vagyok. Maga olyan, mint a beteg sár. Komédiása az erkölcsnek. A magánál bűnösebb erkölcs nincs ember szívében. Ha bukásom után szeretője lettem volna: akkor se lenne joga engem megvetni. Mert a férfinak azt kellene imádnia, aki őt gondolja, aki neki örömet és boldogságot ad. Ehelyett éppen azt a nőt mellőzi a férfi és litércfény után rohan. Maga jól érzi magát velem, csak a világítélete fáj. Én jól érzem magam a világban, csak a maga lelkétől fázom és ez megöl. Ez a különbség kettőnk közt.

Igy végezte beszédét az asszony és leroskadt.

— Megőrülök, megőrülök! El nem bírja lelkem, hogy esküvőm napján mellettem sirjon a gyermek, — kiáltott föl a férfi és berohant a szobába. Az ajtót magára zárta.

Az asszony arca valami félelmes bambaságot fejezett ki. Csak nézte, nézte a bezárt ajtót, majd gépiesen, kacagva emelte föl a gyermekét, meghintálta a levegőben s egy lendítéssel kivetette az emeleti nyitott ablakon, ő maga szerencsétlen asszonyi testével nagy zuhanással hullt alá a kövezetre a legszomorubb éjszakán.

Vicináliák.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnöklétével ülést tartott, amelyen több jelentékeny ügy volt napirenden. Hosszabb vita támadt egy vicinális-engedély körül, ahol Sztérynyi államtitkár is felszólalt.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 9

Most már igazán itt az ideje, hogy becsukják a boltot. A Házban nincs ötven ember, ha a teremszolgákat és a tűzoltókat is összeszámoljuk. Savanyu, fáradt képpel üldögélnek a képviselők, akiknek még csak az az elégtételük sincs meg, hogy minisztereknek tegyék a szépet. A kormány tagjai közül senki sem jött el a Házba s a hatalmat Sztérynyi József államtitkár képviseli, aki egyenesen Bécsből jött meg erre az alkalomra.

A folyosón ma is beszélnek az utolsó függetlenségipárti értekezletről. A hangulat erősen megváltozott s azt hangoztatják az emberek, hogy egyenesen hazafias dolog volt leleplezni, mit forral a házszabályok revíziójával a kormány.

— Nevetséges bizantinizmus — mondta az egyik képviselő — amit itt egyes stréberek csinálnak, akik köpik a markukat az „áruló” ellen. Nagyobb áruló az, aki azt a galád tervet titkolni akarta, mint aki nyilvánosságra hozta, amivel jó időre utját állta. Sajnálom, hogy én nem voltam ott az értekezleten, különben kiállnék s azt mondanám, én adtam oda a tudósítást a lapoknak. Szeretném látni, ki mer ezért szemrehányást tenni!

(A borsavölgyi vasut.)

Az ülésen Návay Lajos elnökölt. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása husz percig tartott. Az elnök jelentette, hogy Ivánka Imre mandátumát végleg igazolták. Olay Lajos a gázgyár megvétele dolgában sürgős interpellációt jelentett be. Szabó Kálmán a pozsonyi pécsi villamosvasut letárgyalásáról terjesztette be a bizottság jelentését.

Ezután a koronaörválasztásról s a pécsi kiállításról szóló javaslatokat fogadták el har madik olvasásban. Pogány Lajos előadó a borsavölgyi gazdasági vasutról és a duna-ípoly völgyi helyi érdekű vasutakról referált.

Esterházy Mór gróf a borsavölgyi vasutról beszél. A javaslatban vannak intézkedések, melyek azt indirekt szubvenció karaktert viselik magukor. Ezek kihagyását kéri.

Bródy Ernő: Figyelmeztet a rutén vidék kivételes viszonyaira, melyek megokolják a kivételes intézkedéseket. Az államnak itt kötelezettségei vannak. A hazafias rutén nép megérdemli, hogy munkát és kenyeret adjunk neki. A javaslat elfogadását kéri.

Zhoray Miklós: A hegyvidéki akció a Ház tagjainak legalább olyan kedves, mint Bródynak. (Derűtség.) Privilegiumokat semmi címen nem adhatunk. Nem tudja, miért hívják ezt a vasutat gazdasági vasutnak és miért nem helyi érdekű vasutnak? Eddig az állam az építési tőkéhez járult hozzá, most az üzemhez adja a segítyt, aminek fejében nem kap törzsrészt. Kéri, ne térjenek el a rendes engedélyezési eljárásról. Itt a Kereskedelmi Részvénytársaság áll nagy tőkével. Ezeknek nem ad különleges segítyt.

Rakovszky István: Lánzy Leóknak!

Zhoray Miklós: A javaslat külön kedvezményei elfogadhatatlanok. Indítványozza, hogy a vasutat a kormány az eddigi engedélyezési eljárás mellett adja meg. (Helyeslés.)

(A szénmizériák.)

Sztérynyi József: Ez a javaslat nem tartozik tisztán a törvényhozás elé s a kereskedelmi miniszter csak alkotmányossági érzékétől vezetve terjesztette be.

Kubik Gyula: A felelősség áttolása!

Sztérynyi József: Erről szó sincs. A törvény értelmében az engedélyt a miniszter maga megadhatta volna és csak a legszörnyebb alkot-

mányossági érveke bírta arra, hogy a javaslatot a parlament elé vigye. A vasut elnevezése tisztára technikai dolog és annak semmi konzekvenciája nincs. Itt nincs monopoliáról szó, csak félreértés okozhatta azt a felfogást. Foglalkozik Esterházy megjegyzéseivel, azután Zhoraynak felel s kifejti, hogy sok precedens van arra, hogy törzsrészt nélkül adtak vicinális engedélyt. A kormánynak e javaslattal kezdett iránya helyes. Itt visszaélés nincsen.

Zhoray Miklós: 200.000 koronás hozzájárulás!

Sztérynyi József: Ezt a törvény megengedi és így nem visszaélés! Nagyobb garancia, ha az üzleti segélyre térünk át, ekkor a vasut visszafizetheti a hozzájárulást, mintha fikcióval élünk törzsrésztvények címén. Kéri a javaslat elfogadását. Abba belemegy, hogy az iparvágányok versengésére vonatkozó passzus az engedélykötéstől elhagyassék. Hosszasabban beszél a szénmizériáról s ismerteti a szénbányáknak s az államvasutaknak viszonyát. A széninség egyik oka, hogy Németországban és Ausztriában olyan rapid emelkedtek a munkabérek, hogy legjobb munkásaink oda vándorolnak ki. A bányáknak azt a kikötését elfogadtuk, hogy sztrájk esetén egy évre felmondhatják a szerződésüket.

Mezőfi Vilmos: Sok esetben ezért rendeznek sztrájkot.

Sztérynyi József: A kormánynak a szénkérdésben teljesen korrekt az álláspontja. Egész Európában a magyar államvasutak kapják a legolcsóbb szénét. Kéri a javaslat elfogadását.

Esterházy Mór gróf: Szavai félreértett értelmet igazítja helyre.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadta.

Nagy Emil előadására a Ház hozzájárul az ipartanács javaslatához.

Következnek a kérvények.

Mezőfi Vilmos a gyülekezési jogról szóló kérvények során sürgeti az egyesülési jog törvényes rendezését.

(A gázgyár ügye.)

Olay Lajos a budapesti gázgyár ügyében interpellál. Kijelenti, hogy Vázsonyi Vilmos is a klikkel tart, s kéri a belügyminisztert, hajlandó e mindent elkövetni a gázgyár megváltása érdekében.

Vázsonyi Vilmos: Személyes kérdésben felszólal. Visszautasítja Olay gyanúsítását s végül biztosítja, hogy a gázgyár megváltása meg fog történni.

Ezután az ülés véget ért.

Az aradi pincérek mozgalmá.

Nem lesznek szociálisták.

Memorandum a főnökökhöz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Az aradi vendéglóban és kávéházakban alkalmazott pincérek az elmúlt ésszel, mint annak idején megirtuk, bérmozgalmat indítottak helyzetük javítása érdekében. A főnökök eleinte rokonszenveztek a pincérek mozgalmával és hajlandók is lettek volna kérésüket teljesíteni. Kiderült azonban, hogy a pincéreket Klopffstein Ernő, az aradi szociálistapárt titkára szervezte és bujtogatta fel a főnökök ellen s az ő keze van benne azokban a tüntetésekből, amelyeket állásnélküli pincérek rendeztek az egyes kávéházak és vendéglők ellen.

Ekkor a főnökök elfordultak a pincérektől és kereken megtagadták kérésük teljesítését. A pincérek ezután sztrájkba léptek, de sztrájkjuk rövid idő alatt kudarcra végződött s számos csalados pincér állás nélkül maradt. A pincérek egyideig bíztak a szociálista-pártban, hogy ez anyagilag támogatni fogja. Ebben a reményükben azonban csalatkoztak, sőt szakszervezetüket is feloszlatta a hatóság.

A főnökök lassanként visszafogadták az

elbocsátott pincérek, akik most ismét mozgalmat indítanak helyzetük javítása érdekében. A mostani mozgalom teljesen gazdasági jelleggel bír és ebben a pincérek távol állanak a szociáldemokrata-párttól. Kétségbeesett a megélhetés nehézségeivel küzdő emberek mozgalmá ez a mostani, amelyben könyörgéssel fordulnak a főnökökhöz.

A pincérek ugyanis elhatározták, hogy memorandumot intéznek a vendéglősök és kávéosok ipartestületéhez. A memorandumban a pincérek hangsúlyozzák, hogy nem is gondolnak arra, hogy a szociáldemokrata-párthoz csatlakozzanak. Ők távol állanak a párttól, amely nem irányítja s nem is irányíthatja mozgalmukat. A pincérek arra kérik a főnököket, hogy javítsanak helyzetükön, amely a nagymérvű drágaság miatt már már tarthatatlan. Munkaidejük nincsen meghatározva, s így olyan sokat dolgoznak, hogy már ezért is megérdemelnék a fizetésjavítást.

A vendéglősök és kávéosok ipartestülete legközelebb foglalkozik a pincérek memorandumával és előreláthatólag teljesíteni is fogja az abban foglalt jogos kérésüket.

Az aradi automobil-gyár.

Kunz József az alapítás részleteiről.

Elhárítják a nehézségeket.

Készül a teljes megegyezés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

A sok megfeneklett gyáralapítási terv után Aradváros közönsége tudvalevőleg nagy örömmel fogadta az aradi Westinghouse-gyár létesítésének projektumát. Ennek megvalósulása elé azonban legutóbb váratlanul kisebb-nagyobb nehézségek torlódtak, amelyeknek elhárításán, valamint a békés megegyezés módjainak hamaros megtalálásán most fáradozik a világhírű párisi cég magyarországi megbízottja. Aradváros érdekében kívánatos, hogy e törekvés sikerrel járjon és a város jogos szempontjainak figyelembe tartásával a holnap ülésező gyáralapítási bizottság teljes megegyezésre jusson a gyár létesítésének minden részletére nézve. Értesülésünk szerint a gyár székhelyének kérdésében már holnap megállapodás is létesül, még pedig oly módon, hogy a székhely ügyében Aradváros jogos óhaja teljes mértékben kielégítést nyer. Hogy a külföldi cég vezetősége a legnagyobb jóakarattal igyekszik a fölmerült félreértéseket eloszlatni és a szép jövő elébe néző gyárat mihamarább Aradon létesíteni, azt igazolja Kunz Józsefnek, a cég magyarországi megbízottjának lapunk egyik munkatársa előtt tett érdekes nyilatkozata, a melyről az alábbi részletes tudósítást közöljük:

A gyár Aradon fizeti adóját.

Az Aradi Közlöny mai számában megírta, hogy Kunz József mérnök, a Westinghouse cég magyarországi képviselője Aradra érkezett. Egyik munkatársunk ma felkereste Kunzot és kérdést intézett hozzá az aradi Westinghouse-gyár alapításának részletei dolgában, valamint azon kérdések tárgyában, amelyek a gyáralapítási bizottság legutóbbi ülésén felmerültek. Az új gyár létesítésének első és legfontosabb momentumá tudvalevőleg a székhelyvel összefü-

gő adózás kérdése. Erre nézve a gyáralapítási bizottság legutóbbi gyűlésén tudvalevőleg *conditio sine qua non* gyanánt kikötötték, hogy amaz értékek ellenszolgáltatásaképpen, amelyekkel a város közönsége a Westinghouse-gyár alapításához hozzájárul, a gyár a 15 évi adómentesség leteltével Aradvárosában fizesse be az adókat.

Kunz József az adózás kérdésében teljesen megnyugtató kijelentéseket tett és kifejtette, hogy a Westinghouse cég intenciól is odairányulnak, hogy a gyár érdekei mellett Aradváros érdekei is minden tekintetben megvédelmesse. Az erre vonatkozó előterjesztést Kunz a gyáralapítási bizottság holnapai ülésén fogja előterjeszteni.

Szaporítják a munkáslétszámot.

A második kérdés, amely a gyáralapítási bizottság ülésén fölmerült, a gyár méreteinek, illetve a munkások létszámának kérdése volt. Erre vonatkozólag a bizottság egyes tagjai úgy találták, hogy a város hozzájárulása és az új vállalat munkáslétszáma nem állanak kellő arányban. E kérdésre nézve Kunz József a következőket jelentette ki:

— A kormánytól az aradi gyár támogatásul egyszer és mindenkorra, vissza nem térítendő szubvenció címén 150.000 koronát kaptunk azzal a kikötéssel, hogy a vállalat köteles automobilon és vasuti motorok gyártásával állandóan legalább 160 munkást foglalkoztatni. Ezt a munkáslétszámot az alapítási tervben foglalt kötelezettség alapján már a gyárüzem megindításakor kétszázra emeli, amely számban nincsenek benne a vállalat igazgatója, mérnöki, rajzolói s egyéb műszaki és kereskedelmi alkalmazottjai. Minthogy az állami szubvencióra vonatkozó okirat szerint az automobil- és vasuti motor-gyártást legalább 160 munkással kell végezni, az alapítási tervbe fölvevett egyéb cikkek készítésére — amint azt már a gyáralapítási bizottság ülésén is kifejtettem — még külön, nagyobb számú munkásokat kell alkalmaznunk.

Hogy szerény keretben kezdjük meg a működést, ez csak amellet bizonyít, hogy vállalatunk reális alapon áll, amelyet fokozatosan kívánunk fejleszteni. Különbben is nem a mi gyárunk az első, amely kisebb méretekre indul meg és amelyet az idő folyamán nagyszabású iparteleppé akarunk emelni. Utalok a Westinghouse-cég pittsburgi anyaggyárának példájára, amelyet Westinghouse György 35 év előtt 500 munkással indított meg és amely az évek során odafejlődött, hogy ma 8000 munkás dolgozik benne. A havre-i gyár sem kezdte meg az üzemét 1800 munkással. De itt van eklatáns példának a budapesti Ganz-gyár, amelyben Ganz Ábrahám 1844-ben 25 munkással kezdett a gyártáshoz és amely ma 5000-nél több munkásával egyike a világ legnagyobb és leghirnevesebb gyárainak. Ismétlem, hogy a kezdetben tervezett méretekkel csak keretet alkottunk, egy egészséges vállalkozásnak keretét, amely biztos alapja a jövő fejlődésének.

A gyártási üzem kiterjesztése.

A munkáslétszámmal szorosan összefügg a gyártelep kérdése is. A gyáralapítási bizottság ülésén oly vélemények hangzottak el, hogy a szóban forgó telek nagyobb volna, mint amekkorá területet a gyár igényel.

— A város által eredetileg fölajánlott területre föltétlenül szüksége van a gyárnak és bizonyára nem ragaszkodnánk ahhoz a kisebb területtel is beérnők, ha nem lebegne szemünk előtt a havre-i példa. Itt t. i. szintén nagyobb méretű alapításról volt szó, de ami-

kor a gyár bővítésére került a sor, olyan nehézségek merültek föl, amelyek az eredetileg tervezett program keresztülvitelét megghiúsították. Tulajdonképpen ez az oka annak, hogy ma a cég teljes mértékben biztosítani kívánja a városával azonos érdekét és már ma gondoskodni akar arról, hogy a telek kérdése ne állja el a gyár fejlesztésének útját.

A telek egész terjedelmének szükségét különben igazolja az a munkaprogram, amelyet a gyáralapítási tervben adtunk. Ebben többek között felvettük egy jéggépgyár, kondenzátorgyár, fűtési berendezési gyár és egy izzólámpagyár létesítését, mert amikor a Westinghouse-cég vezetői nemrégben Aradon és az országban jártak, tájékozódtak a fogyasztási piac igényeiről és igen kedvezőknek találták a viszonyokat az automobil- és vasuti motorgyártás mellett egyéb cikket is előállítani.

Légfékkészítés Aradon.

— Külön kell megemlékezniem — folytatta nyilatkozatát Kunz József, — a légfék gyártásának kérdéséről. Már Varjassy Lajos polgármester urnak téli párisi látogatása során fölmerült ez a kérdés, amelyről a közvélemény kellő tájékozására az alábbiakat jelentem ki: Mértékadó helyen különös súlyt helyeznek a vasuti légfékeknek Magyarországon leendő gyártására. Erre nézve azonban a gyár igazgatósága teljes nyíltsággal kijelentette, hogy ezidő szerint ily irányban kötelező ígéretet nem tehet. Ha azonban a közép-európai vasuti szövetség a most folyó kísérletek eredménye alapján elrendeli a tehervonatoknak Westinghouse fékekkel való felszerelését, úgy a cég vezetői kötelezőleg kijelentik, hogy ez esetben Magyarországon gyártják a légfékeket. Csak természetes, hogy e célra nem fognak külön társaságot alapítani, hanem a gyártást az aradi vállalatban végzetik, mert a cégnek is érdeke, hogy a neve alatt, erkölcsi és anyagi tőkájével — 20 százalékos készpénzhozzájárással — működő aradi gyár megerősödjék és jövedelmezősége fokoztassék.

Ma azonban — fette hozzá Kunz, a cég vezetőinek kijelentése alapján, — a tehervonatoknak légfékekkel való ellátása előtt nem vagyunk abban a helyzetben, hogy megszüksük a gyártási körét a hannoveri speciális légfékgyárnak, amely a magyarországi szükségletet is fedezi. A hannoveri üzem megszorításával egy most virágzó vállalat jövedelmezőségét kockáztatnók anélkül, hogy a magyar vállalat hasznát merithetne belőle, mert a légfékgyártás berendezésének költségét, illetve amortizációját ma még amugy sem fedezné a fékgyártásból várható haszon. De ha a tehervonatoknak a Westinghouse-fékekkel való felszerelése elrendeltetnék, úgy már Magyarország és Ausztria akkora munkával látná el az aradi iparvállalatot, hogy nemcsak érdemes a fékgyártáshoz szükséges 8 millió korona befektetést eszközölni, hanem e gyártás nagy jövedelmezőséget is biztosítana és lényegesen erősítené a vállalatot.

Munkatársunk ekkor fölvetette Aradváros hozzájárulásának kérdését, mire a cég magyarországi megbízottja a következőket jelentette ki:

— Amikor a Westinghouse-cég elhatározta, hogy Magyarországon gyárat alapít, az első pillanattól kezdve csak arra gondolhatott, hogy a gyárat Budapesten létesíti. Közbejött azonban Aradváros részéről az előzékeny kezdeményezés arra nézve, hogy a gyártelepet Aradon állítsuk föl. Varjassy Lajos polgármester ur tudvalevőleg személyesen kereste fel a francia társaság párisi központját és kifejtette, hogy Aradváros szeretettel és lelkesedéssel karolja

föl az új gyárak alapításának kérdését s egyben kilátásba helyezte a polgármester ur, hogy úgy anyagi, mint erkölcsi szempontból Aradváros részéről a legmesszebbmenő támogatásban részesülünk. Így történt, hogy elvben a gyárnak Aradon való létesítése határozottatott el. Meg vagyok győződve, hogy Magyarországnak nem egy vidéki városa készséggel adná meg azt a hozzájárulást, melyet Aradtól kérünk és kaptunk. De hogy mi Aradnál óhajtunk maradni, annak oka egyebekben kívül az, hogy Arad földrajzi fekvésénél fogva innen előnyösen láthatjuk el gyártmányainkkal a Keletet. Alkalmassá teszi még Aradot a gyártelep helyéül az, hogy a város maga automobiloikat rendelt tőlünk, amelyeknek gyártását is megtekinthetik az ideérkező szakférfiak, továbbá az a körülmény, hogy az Arad-csanádi egyesült vasutak vonalain már be vannak vezetve a motorkocsik és a vasut vezetőfértáinak előzékenységből mód és alkalom fog nyújtani az aradi gyárnak a további kísérletekre.

— Magyarországon az aradi lesz az első automobilgyár, — fejezte be nyilatkozatát Kunz. Mértékadó helyen és szakkörökben nagy reményeket fűznek az első ilyenmű vállalat létesítéséhez és jövőjéhez, aminek fényes bizonyítéka a kormány jelentékeny anyagi támogatása. Aradváros szempontjából is valóban örövendetes a gyár közeli létesítése, mert már a gyáralapítást követő legelső években 220—230 család talál állandó és jövedelmező foglalkozást, körülbelül ezer fogyasztóval szaporodik az aradi piac, amely különösen a gyár közeli, hatalmas föllendülése esetén érezni fogja az új vállalat jótékony hatását a város egész közgazdasági életére.

Lipót házassodik.

Vaughan bárónő karrierje.

Királyné lesz!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

II. Lipót belga király, ez a szívós, makacs öreg ember, csak gondoskodik mindig arról, hogy népének, amely őt szívből nem szereli, pikáns, izgató szenzációkkal szolgáljon. Uralkodásának sokféle egészen zsarnok tényeivél, kongóbeli és egyéb egészen gyanus üzleteivel, Cleo de Merodedal és egyéb szerelmeivel állandóan foglalkoztatja alattvalóinak és a külföldnek az érdeklődését.

Legújabb dolga, amivel teljes mértékben sikerült megint maga iránt fölkelteni az izgatót érdeklődést az, hogy hamarosan feleségül veszi Vaughan bárónét s fiát fogadja és Belgium törvényes trónörökösévé proklamálja ennek a káprázatos karriert megfutott asszony-nak a gyermekét. Ami természetesen még sok harcnak és bonyodalomnak válhatik a forrásává.

Leopold tudvalevőleg 1902. szeptember 19-én jutott özvegyiségre, amikor elvesztette feleségét, *Mária Henrietta* királynét. Az éltes uralkodó, aki nem lehetett el soha a női gyengédség kötelékei nélkül s elég változékony szívű, több évvel ezelőtt Cleo de Merodedól egy új csillag felé fordult imádatával. Ez az új csillag volt Vaughan bárónő, aki nem volt mindig bárónő s nagyon messze a bihörtől, egy házmeszteri hajlékban látta meg a világosságot. Ennek megfelelően egy egyszerű munkásemberhez ment feleségül, aki egy gyermekén kívül mit sem hagyván neki, özvegyül itt hagyta ezen a világon. Ez a fiucska azóta különben szintén nagyra nőtt, a képviselőházban a szocialisták padján ül s így abban a helyzetben van, hogy anyja koronás barátjának s leg

közlebb egész törvényes férjének a politikában sok borsot törhet az orra alá.

Egyszerű származásu anyja egy ünnepségen tűnt fel véletlenül az öreg királynak, aki hirtelen lángra lobbant a szép teremtés iránt, rögtön kiterjesztette rá az érdeklődését s rohamosan kiemelte alacsony sorsából. És az asszony talentumos volt. Annyira elbűvölte Lipótot idők során, hogy annak legteljesebb kegyét nyerte meg s annyira nélkülözhetlenné tette magát, hogy a király lehetőleg állandóan maga mellett kívánta tartani s a laakeni kastély mellett építtetett neki villát, amelyet zárt folyosó köt össze a kastélylyal. Persze, előkészíteni is kellett a szép asszonyt s így lett Vaughan báróné. Hogy milyen befolyása volt a bárónénak, azt eléggé bizonyítja az a tény, hogy egy évvel ezelőtt *morganatikus házasságra lépett vele* a laakeni kastély kápolnájában. Mondják, hogy ebben nagy része van Vaughan bárónő nagybátyjának, egy *Löwai* nevű szocialista képviselőnek, aki erőlyesen dolgozott ennek a frigynek a létrehozásán s akit ezért a belga munkáspártban egyszerűen „a király nagybátyja” címmel ruháztak fel díjmentesen.

Vaughan bárónéval való házasságából aztán egy *fiacskája született Lipótnak*, aki ezt a gyermeket elhalmozza nagy szeretetével, a Rivierán levő óriási értékű birtokot átíratta egy bizalmas embere, dr. *Thiriez* nevére, hogy majd a morganatikus gyermeknek engedje át, mikor az ideje elérkezik. Nos, hát ezt a fiut akarja trónörökössé tenni. Lipót családja iránt végleg elhidegült, amikor harmadik leánya, gróf *Lónyay Stefánia* és *Köburg Lujza* huga, *Klementina* szembeszállt akarátával. Ezért is rendelkezett az öreg király úgy, hogy leányai csak a köteles részt kapják meg a hagyatékából.

És annyira elhidegedett az öreg király az egész családjától, hogy Vaughan bárónét *anya könyvvezető előtt is feleségévé teszi*, végleg törvényesíti ezt a házasságot s a fiát, hogy ezzel *Albert* herceget, a flandriai gróf fiát elüsse a trónörökösödéstől. Mert Vaughan bárónő Lipót király e lépésével *királyné lesz*, miután a belga törvény eddig a morganatikus házasságot nem ismerte el. Az egész tervnek van egy erős támogatója, a *kamarilla*. Támogatója, mert hasznát reméli belőle. S minden kamarillának ez a fő!

Mikszáth plagizált?

Otromba támadás.

Politika az irodalomban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 9.

A legnagyobb élő magyar író: *Mikszáth* Kálmán ellen otromba támadást intézett egy havi folyóirat, amely *Filológiai Közlöny* néven ismeretes a tanári könyvtárakban. Ez a száraz és ósdi szellemű folyóirat megszólaltatja mindazokat a maradi tanárokat, akik a nagy írók munkáinak szétboncolásában kedvüket lelik és ezzel vélnék szolgálatot teljesíteni a magyar irodalomban.

A *Filológiai Közlöny* most *Mikszáth* Kálmánt kezdte ki és nyíltan azzal a váddal illeti a világhírű író, hogy a *Jókairól* írott művének egyes részeit *plagizálta*. A megtámadott író kiadott nyilatkozatában ugyan kellő értékére szállítja le az ellene felhozott vádak, mindenestre érdekes jelensége azonban a magyar közéletnek az a tervszerű hajsza, amelyet a politikai térről most már irodalmi térre is átvisznek, nem restelve a magyar irodalom egyik büszkeségét csak azért sárba rántani, mert

nem vallja az egyedül üdvözítő koalíciós elveket!

A legújabb irodalmi botrányról fővárosi tudósítónk az alábbiakat jelenti:

A *Filológiai Közlöny* most megjelent száma heves támadást intéz *Mikszáth* Kálmán ellen, kijelentve róla, hogy a *Jókairól* szóló művébe régebben megjelent könyvekből *egész részüket vett át*. A „leleplező” cikk főképen *Szabó* László könyvét említi, mint olyant, a melyből *Mikszáth* az elhunyt költőfejedelem emlékét megőrző gyönyörű munkájában egész részüket szószerint közöl.

A támadás ellenében *Mikszáth* Kálmán nyilatkozatot tesz közzé, amelyben kijelenti, hogy *Jókai* életrajzának megírásához csak adatokat használt fel. A cikkben említett *Szabó* László könyvét is felhasználta. Ez a könyv, a mely *Jókai* temetéskor készült alkalmi mű, már régebben megjelent cikkek összeállítása s e cikkek között olyan dolgok is vannak, amelyeket *Mikszáth* előzőleg írt *Jókairól*. Így lehetséges tehát, hogy miután ő saját írását minden lelkiismeretfurdalás nélkül átvehette, az adatsorolásban vannak megegyező sorok és ki-kezdések.

Mikszáth végül kijelenti, hogy itt egy nagy járványról van szó, amelynek az a célja, hogy a politikusok után az írókat is agyonüssék.

Huszárhadnagyból hentesinas

A cifra nyomoruság elől.

Érdekes karriér.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

A budapesti Józsefvárosnak szenzációja van. Az egész kerületben napok óta sokat beszélnek egy huszárhadnagyról, aki levette a szép uniformist, beállott hentesinasnak. *Stolniczky* Aladár, a tizenharmadik jász-kun huszárezred hadnagya két hónappal ezelőtt beadta tiszti rangjáról való lemondását és beállott *Bus* József hentesmester Práter utca 20. szám alatt levő üzletébe és műhelyébe inasnak. Mint hadnagy fizetéséből nem tudott megélni és az iparságra adta magát.

Egyik fővárosi lap munkatársa felkereste a Práter-utcai kis házban, *Bus* József üzletében a volt huszárhadnagyot. A mikor az üzletbe lépett, a pulpitus előtt egész sereg vásárló várakozott, mögötte pedig három ember szorgalmatoskodott. A hírlapíró megkérdezte, hogy vajon ott van-e *Stolniczky*? Erre a kérdésre a kiszolgálók egyike ezt mondta:

— Én vagyok!

Magas termetű, szőke, nyírott bajszu, markáns arcvonásu, 27 éves izmos fiatal ember. Első pillanatra szimpatikus benyomást tesz. Fehér tiszta kötényt viselt és éppen sonkát szelt egy vevőnek.

— Valóban — kérdezte a hírlapíró — ön *Stolniczky*, a huszárhadnagy?

— Mi különös van abban? — felelte *Stolniczky*. — Én meguntam a szegény embernek nem való katonáskodást, a cifra nyomoruságot. Adósságot nem akartam csinálni, huszonhétéves fiatal ember létemre rösteltem szüleimnek, akik vagyontalanok, segítségét igénybe venni továbbra is. Ugy gondoltam: mint huszárhadnagynak rengeteg pénzre van szükségem. Ezt a pénzt a fizetésemből nem tudom előteremteni. Könnyelműen nem akarok élni, tehát más pályát kell választanom. Igen, még egyet tehettem volna. Valami gazdag leány után nézni, megnősülni. Lássá, nem tehetek róla, de erre képtelen vagyok. Nem akarok egy nő pénzén előbbre jutni!

E közben az üzletben megriktáltak a vásárlók sorai és Stolniczky, a hentesinas beki-sérte az újságíró az üzlet mögött levő lakás-ba, ahol folytatta elbeszélését:

— Azzal tisztában voltam, hogy a katonaságot otthagynom. Még pedig becsülettel: nem volt egy krajcár adósságom, nem volt semmi fegyelmi vétségem. A mikor két hónappal ez-előtt ezredesemnek bejelentettem a dolgot, majd kövé vált bámulatában. Azt kérdezte tőlem, hogy megbolondultam e? Mikor megmagyaráz-tam neki álláspontomat, vállát vonogatta és kérdezte, hogy hát aztán miből akarok meg-élni. Azt feleltem neki, hogy két kezem mun-kája után. Miután látta, hogy nem kapacitálhat, elbocsátott. Kaptam tőle egy havi szabadságot és másnap beadtam a tiszt rangomról való le-mondásomat. Ma kaptam a katonai ügyosztály utján értesítést arról, hogy a miniszter elfogadja lemondásomat és mint őrmestert áttett a brassói egyes számú huszárezredhez. Ha fegy-vergyakorlatot kell majd teljesítenem, akkor oda vonulok be.

A vásárhelyi angyalgyár.

Tudós nők üzelmei.

Tizenhat emberélet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Hirt adtunk már arról a párját ritkító bot-rányról, amely izgalomban tartja Vásárhely vá-ros lakosságát. A még be nem fejezett nyomo-zás következtében eddig nem állott módunkban, hogy ezt a nagyszabású büntényt teljes valósá-gában hozhassuk nyilvánosságra, mivel a vizsgálat érdekében úgy a csendőrség mint a rendőrség hallgatott a részletekről. Ma azon-ban már teljes világosságában áll az egész eset.

Mai hírünkben már kitűnik, hogy mily vak-merőséggel, pusztán a legrutabb kapzsiságból, anyagi haszonból követték el a letartóztatott szülésznők bűneiket.

Mint a vizsgálat kiderítette, az egyes ke-zelésekért a szülésznő 10, 6, 4, 2 koronát, sőt 40 fillért, egy véka búzát, pár kilogramm sza-donnát és kosár lisztet kapott.

Ennyit ért egy csöppség, egy leendő gyer-mek élete, ennyit adott az anya, hogy gyer-mekétől megszabaduljon és ennyiért hajtotta végre tettét a bűnös lelkű szülésznő, aki min-den esetben súlyos, nem egyszer veszélyes, sőt néha halálos betegségbe döntötte a hozzá for-duló anyát. De beszéljen maga az eset, álljon itt maga a szomorú s a mai kor erkölcsét nagyban jellemző valóság:

Bakos csendőrparancsnok — mint azt megirtuk — először Mártélyon kezdte meg a nyomozást, hol Kádár Sándorné Balog Zsófia gyanus elhalálózása folytán megállapították, hogy az asszony bűnös manipulációnak lett ál-dozata. Ezt az asszonyt Sebestyén Erzsébet már-télyi bába kezelte, ki Szabó Bálintné Oláh Li-dának egy négy hónapos gyermekét pusztította el. Kádárnét előbb Vékony Lidia kezelte, ki Kádárnénak — mint azt ő bevallotta — két esztendő alatt négy gyermekét hajtotta el s ezért 40 koronát és két véka búzát kapott.

A főbűnös Hegedüs Judit. Ennek van leg-több a rováson.

Ő hajtotta el Sörös Imréné Lázár Viktornak egy gyermekét, Kardos Sándorné Rác Juszti-nának egy gyermekét, Szabó Mihályné Girics Pólának egy gyereket, Oláh Eszter 17 éves leánynak egy három és fél hónapos gyereket, önála járt Csanki Imréné Mérai Jusztl is, kin

azonban már nem merte a műtétet elvégezni ál-lapotának előrehaladottsága miatt, hanem elkül-d-te Szücs Sárahoz, aki azután végzett is az asz-szonnyal. Szücs Sára csinált angyalt Erdei Ju-liánna Barcsik Györgynének két gyermekéből. Az áldozatok közül Mérai Jusztina és Lázár Viktor halálos betegen fekszik. Rajtuk úgy lát-szik, hogy nem sikerült jól a műtét.

Íme a bűnök egész halmaza, melyeknek büntetése azonban bizonyára nem lesz akkora, mint a milyennek lenni kellene.

A négy asszony, Szücs Sára, Vékony Li-dia, Hegedüs Judit és Sebestyén Erzsébet a rendőrség börtönében van, mert a nyomozás még ezután fog szélesebb alapokon megindulni, mert az egész városban arról beszélnek, hogy az angyalcsinálás bűnös üzelmei nemcsak a tanyák világában és az egyszerűbb néposztály között divik, hanem Hódmezővásárhely intelli-gens osztályának egyes asszonyairól is nem épen kedves dolgokat beszélnek.

A nyomozás most napokig szünetel, míg a kihallgatások tartanak. A nyomozás szálai már eddig is nagyon kiterjedtek s nemcsak Vásárhelyt, hanem a szomszéd Mindszent, Szentés, Orosháza, Makó, sőt Szegedet is be-hálózzák. Erre vonatkozólag a csendőrségnek és rendőrségnek adatai vannak, amit azonban éppen a nyomozás érdekében nem közölhetnek. De el lehetünk rá készülve, hogy ez a botrány oly szenzációvá fogja magát kinőni, amely rit-kítja párját.

Tilos az öngyilkosság!

Más tilosok.

A legújabb szabályrendelet.

Arad, július 9

Tegnap délelőtt igen különös dolog történt a Baross parkban. Egy fiatal ember a száján keresztül megvált az élettől: szájba lőtte magát és meghalt. A különös esetenél véletlenül megjelent városunk nagy fia, Avarffi Ferenc is, aki az öngyilkos lát-tára így kiáltott fel:

— Ez mégis hallatlan. A lóvasúti kocsi-ban tilos a köpködés, de a parkban mindenki főbelöheti ma-gát. Ez ellen tenni kell valamit, mert ez legalább is olyan izléstelen látvány, mint a köpködés. Persze a rendőrség — mióta nem vagyok városatyja, — nem intézkedik, hogy ilyesmi elő ne forduljon!

Ez nem vicc. Ez a legkomolyabb dolog, amit Avarffi Ferenc egész életében mondott. Rögtön utá-na is jártunk, hogy az erélyes felszólalásnak milyen eredménye lett, s azt tapasztaltuk, hogy az aradi rendőrség azonnal hozzá is látott az öngyilkossági szabályrendelet megalkotásához. Avarffi Ferenc azon-ban gyorsabban dolgozott s ma délután a következő szabályrendelet-tervezettel lépett Greén Nándor tb. főkapitány elé:

Szabályrendelet

az öngyilkosságok mikénti, mely eszközökkel, mily időbeni és holi végrehajtásának eszköz-léséről

1 §. Öngyilkosságot csakis az követhet el, aki-nek ez nélkülözhetetlen életfeltétele. Köteles az il-lető ezen szándékát 24 órával előbb bejelenteni a rendőrségnek, még az esetben is, ha tettét pillanatnyi elme és penzzavarban követi el.

2 §. Annak igazolására, hogy az illető öngyil-kosság nélkül nem élhet, az elkeseredettség bebizo-nyítása szükséges. Ennek konstataálására egy öngyil-kos kóstoló stómás létesítendő, melynek vezetője köteles az öngyilkosjelöltet megizlelni. Kellő foku keserűség hiányában az öngyilkosság nem engedé-lyeztetik.

3 §. Az öngyilkosok kötelesek végzetes tettüket minél izlésebben végrehajtani. Célszerűnek látszik

ezekből egy városi öngyilkos-illetmentári állás szer-vezése.

4 §. Nyilvános helyeken az öngyilkosság a leg-nagyobb mértékben tilos. Ha azonban valaki e tilal-mat mégis megszegné, köteles előbb a járőrköket udvariasan felkérni, hogy járjanak-keljenek el a kö-zeléből. Az illető köteles ezután teljes csendben, min-den hörgés mellőzésével meghalni. Az ildomtalan vergődés, vagy az agyvelőnek revolver lövés általi fitogtatása tizenöt koronáig terjedhető pénzbüntet-éssel sújtatik.

5 §. Nem sikerült öngyilkosság esetén köteles a jelölt életét minden feltűnés nélkül folytatni.

6 §. Az ezen szabályrendelet ellen vétők öt koronától harminc koronáig terjedhető bírsággal büntet-tetnek. Behajthatatlanság esetén a sikeresen meg-öngyilkoltak öt napi elzárással sújtattak.

Eddig a szabályrendelet, mely értesüléseink szerint öngyilkosi körökben óriási konsternációt kel-tett. Amint értesülünk, az öngyilkosok felkérték Steiner Jakab városatyát, hogy a szabályrendeletet obstruálja meg, amit Steiner meg is ígért.

— zab.

Milliomosból szédelő.

A braganzai herceg barátja.

Öngyilkos huszár főhadnagy.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 9.

Néhány évvel ezelőtt egy királyi herceg szolgált az aradi huszárezredben. Ez a snedíg, költekező fiatal ember: Ferenc József braganzai herceg volt. Zajos, eleven és vidám napokat töltött itt nálunk a pelyhedező állu fensé-ges ur, a portugál trónkövetelőnek fiatal unokája. Költekezése, pazarió életmódja köztudo-másu volt. Bajtársai valóságos udvarral vették körül s a gavallériában versenyezni igyekeztek a fenséges huszárhadnaggyal. Ebbe az udvar-ba tartozott Hardegg Jenő gróf huszár főhad-nagy is. Elegáns, osztrák arisztokrata, aki két kézzel szórta a pénzt uton-utfélen, boldog és boldogtalannak. Leghűbb társa volt Ferenc Jó-zsefnek. A pezsgőtől — a galamblovészeti-g mulató, gavallér kollégája. Azóta viharos pá-lyát futott meg Hardegg Jenő gróf, — s most azt a hirt kapjuk felőle, hogy egyik cseh-or-szági garnizonban agyonlőtte magát.

Hardegg Jenő gróf esztelen költekezéséről legendákat mesélnek. Debrecenből ment Nagy-váradra fiatal feleségével, Nikolics Fedor szerb petroleumkirály leányával. Apósa után Hardegg gróf neje milliókat örökölt. A pazariás azonban a horribilis vagyont is igen gyorsan felemész-tette. Feleségének több ízben kellett kifizetni férje adósságait, de a gróf mindig súlyosabb és súlyosabb adósságokba keveredett, míg vé-gül 1902-ben felesége kértére pazariás miatt gondnokság alá helyezték. De a gróf azóta sem változtatta meg életmódját s minthogy más-ként nem tudott pénzt szerezni, a felesége ne-vére nagy összegű váltókat hamisított. A vál-tók egy részét az asszony kifizette, de utóbb több esetben kifogást tett aláírásának hamisi-tása miatt, mire azután csalás és váltóhamisi-tás miatt megindult az eljárás a gróf ellen, de az utolsó pillanatban családja mindig kifizette az adósságokat és a följelentéseket visszavonták.

Egyideig még palástolni tudta Hardegg gróf bűnös manipulációját, mikor azonban ma-gával a braganzai herceggel szemben követett el súlyos iakorrektseget, vége volt a fényes karriernek. Néhány évvel ezelőtt körülbelül százezer koronáért birtokot vásárolt s ezt a birtokot a tapasztalatlan és hozzá nem értő

braganzal hercegnek eladta *négyszázezer koronaért*. A herceg, hogy a birtok árát kifizethesse roppant sok váltóadósságokat csinált s e váltók miatt hosszadalmas pörök keletkeztek. Hardegg Jenő gróf a pörben rendkívül különös és sötét szerepet vitt. Az osztrák arisztokrácia ezért a maga kebeléből a grófot bojkottálta. Ettől kezdve rohamosan közeledett a végső állomás. Csalás miatt tettek ellene följelentést. Legutóbb pedig a kremsei járásbíró *négy havi fogházra ítélte, amiért egy 13 éves leány ellen erkölcs telen merényletet követett el.*

Hardegg gróf a fogház elöl akart megsza- badulni, mikor golyót röpített az agyába. Öngyilkosságának részleteiről egyébként különböző hírek keringenek. Egyik hír szerint a cseh- országi langelois-i garnizonban lőtte magát agyon. Másik verzió szerint bűnyűgyének végtár- gyalása után megszökött s feleségének levelet hagyott hátra, a melyben öngyilkosságát előre bejelenti. A kétségbeesett grófné két napig ke- reste az urát Bécsben s meg is találta egy éj- jeli mulatóhelyen. A gróf csakugyan tett öngyilkossági kísérletet, de sebesülése nem volt életveszélyes.

Győztek a horvátok.

A kormány engedményei.

Rakodczay programja.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 9.

Szinte apokrifnak kell tartanunk azt a híradást, amely szerint a kormány a horvát leszerelés ellenében messzemenő engedményeket kínál a horvátoknak. Van ezekben szeszkontingens-részletetés, a magyar miniszteriumokban horvát osztályok felállítása és egyéb olyan koncessziók, amelyek bőven kárpótolják a horvátokat az államvasutak magyar nyelvének elismeréséért, de hír szerint a horvátok semmiképen sem hajlandók eredeti álláspont- juktól eltérni s már most készülnek az őszi obstrukcióra.

Uj obstrukció.

A horvát országgyűlésnek királyi kéz- irattal való elnapolása, mint nekünk Zág- rából jelentik, az ottani politikai körök- ben bizonyos meglepetést keltett. Az *Ob- zor*, mely a horvát koalíció félhivatalosa, mai reggeli számában v. zércikkben fog- lalkozik az elnapolás tényével.

„A horvát nemzetnek — írja az „Obzor” — az alkotmányos harcot az új választásokig, melyek előreláthatólag a jövő tavasszal lesznek, a törvényes korlátok között kell folytatnia. Addig pedig a horvát koalíciónak a magyar országgyűlésben feladatát teljesítenie kell. Nem a bánt kell a koalíciónak megbuktatnia, hanem a gazdáját: a magyar kormányt. Erre pedig az őszig alkalmuk lesz a horvát képviselőknek. Ugyanis a költségvetést a horvát képviselők megfogják obstruálni és harcolni fognak mindaddig, míg a magyar kormány a költségvetést ismét majd egy szakaszra redukálva fogja megszavaz- tatni.”

Még ennél is fenyegetőbb hangot hasz- nálnak a horvát képviselők a kerületeik- ben, ahol most beszámolókat tartanak. Ott nyíltan hirdetik, hogy most már nem marad egyéb hátra, mint *teljesen elsza-*

kadni Magyarországtól és a többi délszlá- vokkal szövetségbe, megalapítani Nagyhor- vátországot.

Nem szabad magyarul beszélni!

Mióta a nyelvkérdés bevétellett a vas- utasok törvényjavaslatába, azóta Zágábban ma- gyar embernek magyarul beszélni, sőt még nyilvánosan mutatkozni se szabad. Naponta be- verik az összes magyar épületek ablakait, amit a rendőrség tétlenül néz végig. Ahol a magya- rok megjelennek, ökölrel fenyegetik és szidják őket, sőt most már tetteg is kezdik bántal- mazni őket.

A július hetedikén este 7 óra 43 perckor induló 1005. számú személyvonaton egy szom- bathelyi illetőségű magyar embert, ki Zágáb- ból akart hazautazni, azért, mert utitársát ma- gyar nyelven szólította és hívta be a szakaszba, a horvátok megtámadták és *késeikkel összeszur- kálták*. Fején, arcán, nyakán és hátán több se- bet ütöttek, amelyeket azután a zágrábi irgal- masok kórházában kötözték be.

A szolgálattevő vasuti hivatalnok felszó i totta az állomásra kirendelt rendőrséget, hogy a merénylőket tartóztassa le. A rendőrök nem csak hogy ezt meg nem tették, hanem a 14. számú rendőr még tanuk előtt kijelentette, hogy nem lép közbe s azt mondta:

— Csak hadd üssék!

Hiába kérnek a vasutra katonai assziszten- ciát, senki se hederít rájuk! Pedig olyan hírek keringenek, hogy a magyar vasutasokat leöldö- sik, a magyar épületeket felrobbantják. Eddig a dohánygyárat, a samobori vasuti állomást, a pénzügyigazgatóságot, a postát, az államvasuti üzletvezetőséget, a magyar kört és a magyar iskolát fenyegetik, de nem lehetetlen, hogy ma holnap a magánlakásokra kerül a sor.

Engedmények a horvátoknak.

Josipovich Géza horvát miniszternél ma tanácskozás volt, amelyen megállapi- tották a bán programtervét. Ez a program, amelynek alapján a bán Horvátországban kormányozni fog, a mai nap szenzációja. Jogfeladás nyilvánul meg benne a kor- mány részéről, még pedig oly mértékben, hogy képtelenné teszi a horvátok győzel- mét a legutóbbi obstrukcióban. Bizonyos, hogy a kormány nehezen szánta el magát erre a lépésre, de miután a hárszabály- revízióra vonatkozó tervét a saját pártja még csirájában lehetetlenné tette, elvesz- tette azt az egyetlen fegyvert is, amelyet a renitens horvát képviselők ellen a jövő évi költségvetés tárgyalásakor felhasznál- hatott volna. Így tehát olyan dilemma előtt állott a kormány, amelyből célsze- rűbbnek látta a menekülést a horvátok javára eszközlendő jogfeladás által.

Amint a bán programjából kiderül, a horvátoknak a *nyelvkérdésben* messze menő engedményeket tesznek. A magyar mi- niszterelnökségen, a földmivelésügyi mi- niszteriumban, a statisztikai hivatalban, s mindazokban a miniszteriumokban, ame- lyek bármi vonatkozásban is vannak Hor- vátország közigazgatásával, *horvát osztá- lyokat állítanak fel*, hogy a miniszteriu- mokkal közvetlenül anyanyelvükön érint- kezhessenek a horvátországi illetőségű magyar állampolgárok. Igéretet tettek to- vábbá arra nézve, hogy a horvát közleke- dést javítják, a szeszkontingenst pedig, amely eddig kizárólag a magyar királyi kincstárt illette, *felosztatják*.

Ezek nagyjából azok az engedmények, amelyeknek publikálására a bán felhatal- mazást kapott. Milyen fogadtatásban fog-

ják ezeket részesíteni a horvátok, az még csak holnap derül ki. Lehet, hogy meg- elégszenek eddigi sikereikkel s egyelőre lemondanak további követeléseikről, nincs azonban kizárva, hogy felbuzdulva a kor- mány gyengeségén, kettőzött erélylyel fog- nak majd ősszel hozzá a jövő évi költség- vetés megobstruálásához.

Egy kis vér.

Csáktornyáról táviratozzák, hogy a *varasdi* vasuti állomáson vakmerő me- rényletet követett el egy *borbélylegény* a magyarság ellen. Egy létrával megjelent az állomáson s a falakon levő magyar feliratokat *le akarta szedni*. Az állomási rendőr megakadályozta szándékában, mire a borbélylegény dulakodni kezdett vele. A rendőr erre le akarta fogni a dühöngő embert, aki azonban olyan izmosnak bizo- nyult, hogy miután a közönség is a bor- bély pártján volt, a rendőrt komoly vesze- de em fenyegette. Ekkor előrántotta a kardját s a borbélylegény felé sujtott, akit a *nyakán súlyosan megsebesített*. A közönség folyton szidalmazta a rendőrt, aki csak társainak köszönhetette, hogy meg nem támadták.

Pikáns előadás a moziban.

Csak férfiaknak!

Pórujárta műbarátok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

A Boczkó-utca végén, a Vörös ökörrel szem- ben van a Winkler féle villany színház. Egy- szerű, de hangos eszközökkel dolgozik e vállá- lat, amely főleg a szegény emberek zsebeire utazik. Ugy látszik azonban, hogy a szegényebb osztály már letette a garast, mert a minap az az ötlete támadt *Winkler* Lambert tulajdonos- nak, hogy az intelligensebb elemet is odacsá- logatja színházához.

Igen ám, de hogyan? Aradon elvégre annyí a mozgó fényképes vendéglő és kávéház, hogy sok is. Aki mindenáron megakar vakulni, az elmehek ezekbe ingyen is. De Lambert urék nem csüggedtek, mert már készenlétben volt a mindeneket meghódító trükk: a *pikáns előadás*.

Ez kell az uraknak!

Amint híre ment a tervezett csiklandós előadásnak, valósággal megostromolták a vil- lanyszínház pénztárát. Ahány szende gimna- zista ifju, vén rué és egyéb, kaviláros dolgok iránt élénken érdeklődő himnemű alany Ara- don akad, az mind megváltotta a jegyét, hogy le ne maradjon véletlenül a *Csak férfiaknak* szóló előadásról. Rossz nyelvek azt beszél- lik, hogy az est homályában néhány férfiruhába öltözött hölgy is volt a sokaságban, akik rezgő orrcimpákkal és kipirult arccal lesték az ügy kezdetét.

Végre ütött az előadás órája. Winkler Lambert bódéja néhány perc alatt úgy meg- tett műbarátokkal, hogy aranyért sem lehetett már eladni még állóhelyet sem. Winkler ur bol- dogan dörzsölgette a kezét.

Ez alatt pedig megkezdődött az előadás. Az első kép: *Paraszt a fővárosban először*. A buta cím hallatára az uri közönség fészkelőd- ni kezdett, de végül megnyugodott. Utóvégre nem lehet mindjárt a dolgok mélyébe ugrani. Lássuk a második képet.

A második kép: *Házassági örömök*. No, ez már teszi. A közönség feszült figyelemmel nézett a vászonra, amelyen holmi otromba ügyecske libe-

gett. A borosan hazajövő férj szenvedései vannak előadva ügyetlen bukdácsolásokban.

— Mi lesz a pikáns képekkel? — jegyezte meg bátortalanul valaki, aki ugylátszik, már alig várta a sikamlósabb ügyeket.

— Ugy van, — kiabált erre kórusban a tömeg. — Pikáns képet a népnek!

Honnan vegyen azonban pikáns képet Winkler — mikor nincs?

Közben a harmadik képre került a sor. A címe: *Első szerelmi kaland.*

És megkezdődött egy ilmonádés história. De erre már elhagyta a béketűrés a pikantériára éhező tömeget.

— Ez pikáns kép? Disznóság!

— Pikáns ügyet, vagy szétverjük a színházat!

— *Meg kell verni a tulajdonost!*

Az utóbbi felszólalásnak fogantja is lett. Botok és öklök emelkedtek a levegőbe, hogy méltóan honorálják a moztulajdonos urnak a szélbámossággal való enyelgéseit. Ki tudja, milyen bonyodalmak kerekednek az esetből, ha hirtelen el nem oltják az összes villanylámpákat. A sötétség lehütötte a vér- és pikánskép szomjas embereket, akik végül is belátva, hogy póruljártak, a sötétség leple alatt letaposott tyukszemekkel és megtépzott illúziókkal elszédtek. Winkler ur pedig az eseten felbuzdulva azon töri a fejét, mikor rendezzen újra pikáns előadást — az uraknak.

Az aradi piac reformja.

Vásárbiztosai állást szerveznek.

Az orvosi hivatal előterjesztése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Az Aradi Közlöny ismételt cikksorozatban mutatott rá az aradi piac türehtelen állapotaira és figyelmébe ajánlotta a hatóságnak, hogy ideje volna ma-holnap a piaci mizériáknak véget vetni. Örömmel jegyeztük volna fel, ha a hatóság tényleg megtette volna azokat az intézkedéseket, amelyek hozzájárultak volna a közönség minden rétegei által érzett bajok megszüntetéséhez. De ezeket az intézkedéseket hiába vártuk, mert a hatósági közegek — ahogy arról magánbeszélgetések során meggyőződünk — hol a hamisan értelmezett liberalizmusra, hol pedig az iparszabadságra való hivatkozással tagadták meg a közbenjárást a sokszor szemük láttára folyó visszaélések ellen.

Most azonban, — amint hivatalos helyről értesülünk — oly intézkedést készülnek életbe léptetni, amely lényegesen javítani fog a város közéletén és közegészségügyén. A városi orvosi hivatal vezetője, Posgay Lajos dr. tisztí főorvos ugyanis egyetértésben a város rendőrkapitányi hivatalával, vásárbiztosai állást akar szervezni, amelynek hivatali teendője kizárólag a piaci árak fölülvizsgálata, a vásárra kerülő élelmickeknek közegészségügyi szempontból való ellenőrzése lenne.

Eddigél a kerületi orvosok, a piacra kirendelt rendőrhadnagy és kerületi biztosok gyakoroltak felügyeletet a piacra hozott élelmiszerek felett. Minthogy azonban a kerületi orvosok és biztosok másirányu elfoglaltsága megakadályozta őket abban, hogy a piac egész tartama alatt állandóan felügyeletet gyakoroljanak, a felügyeletnek ez a módja nem vált be,

amit igazol az a körülmény is, hogy témérdek hamisított vagy élvezhetetlen élelmiszert koboztak el a piacon és az elárúsítókat szigorúan megbüntették.

Ezért vetette föl az orvosi hivatal az eszmét, hogy sürgősen szervezzen a város egy vásárbiztosai állást. A vásárbiztos állandó felügyelete során naponta jelentést tenne az ügyeletes orvosnak és kihágás esetén természetesen a rendőrségnek is, amely eddig azért nem fordíthatott több gondot a piac ellenőrzésére, mert a tulajdonképeni közbiztonsági szolgálat ellátása teljesen igénybe vette az idejét.

A főorvosi hivatal még e hó folyamán megteszi a vásárbiztosai állás szervezésére vonatkozó előkészületeket és a jövő hónapban a tanács, majd a törvényhatósági bizottság elé terjeszti az új állás kreálását tárgyazó indokolt javaslatát. Hogy ennek mi lesz a sorsa, azt ma még nem tudni, de kívánatos, hogy a vásárbiztos intézményének megvalósítása ne halasztassék arra az időre, amíg a városi szervezetről szóló generális szabályzat — amely most valamelyik íróasztal fiókjában pihen — elkészül és a törvényhatósági bizottság tárgyalás alá veszi.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: A vig özvegy, operette. Aradi Aranka vendégfőléptével.

Csütörtök: A tavasz, operette. Aradi Aranka vendégfőléptével.

Pentek: A táncos regiment, vígjáték. Yukito Toro lövőművész főlépte.

Szombat: Láthatatlan kezek, dráma. Bemutató előadás. Yukito Toro lövőművész főlépte.

* Ernyeiné Zöldi Hermin vendégjátéka. Csütörtökön a Tavasz operettben Aradi Arankán kívül E. Zöldi Hermin is főlép. Benkőné szerepét, az anyósi játssza el. Zöldi Hermin, mint énekesnő, szép sikereket aratott a vidéki színpadokon. Ujabban az énekes komika szerep körre lépett s a humor bi odalmában is figyelemreméltó alkotásokat mutatott be.

* Aradi Aranka vendégjátéka. Régi, kedves ismerőse az aradi közönségnek Aradi Aranka, a szabadkai színház szubrett primadonnája Nagy sikereket aratott nemcsak itt nálunk, hanem az ország csaknem valamennyi előkelő vidéki színpadán s miután diadalt diadalra balmozott, most néhány estére hazajön, hogy bemutassa rendkívül előnyösen fejlett és megizmosult művészi képességét. A vig özvegy címszerepében lép fel először, szerdán este, csütörtökön pedig Strauss operettjében, a Tavaszban játssza el Anna szobaleány szerepét. Aradi Aranka vendégjátékai alatt Yukito Toro nem lép fel, a vendégszereplés befejezte után azonban újból az aradi közönség elé lép minden este, bámulatra méltó mutatványaival.

* Láthatatlan kezek. Külső hatásaiban rendkívül szenzációs drámát mutatnak be a színpadon szombaton. A darab szerzője Mészáros Kálmán, a színészegyesület igazgatója, aki az orosz forradalom legvéresebb eseményeit tömörítette egységes cselekvénynyé és drámai helyzetekben gazdag jelmezeket vitt színpadra. Az igazgatóság nagy áldozatokkal hozza színre a darabot s főleg a kiállításra fordít sok gondot, ami — tekintve, hogy egy vonatot is felrobantanak a színpadon a nihilisták — valóban szenzációsnak ígérkezik. A nihilista dráma tele van énekekkel és táncokkal és foglalkoztatja csaknem az egész személyzetet.

Schwitzer tábornagy csapatfőfelügyelő.

Uexküll-Gyllenband gróf utóda.

A temesvári hadtestparancsnok Bécsben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Néhány héttel ezelőtt Uexküll-Gyllenband gróf csapatfőfelügyelőről és budapesti hadtestparancsnokról megírtuk, hogy a lovassági tábornok rövid időn belül nyugalomba vonul. Ma azután jól informált katonai körökből arról értesülünk, hogy a csapatfőfelügyelőnek már kiszemelték az utódját egy Aradon is jólismert előkelő katonai méltóság személyében. Értesülésünk szerint ugyanis a király bayersheimi Schwitzer Lajos lovag tábornagyot, a temesvári VII. hadtest parancsnokát és temesvári vezénylő tábornokot fogja csapatfőfelügyelővé kinevezni. Schwitzer tábornagyot a minap táviratilag rendelték Bécsbe és itt közölték vele a királyi elhatározást, amely őt a hadseregnek jelenleg legmagasabb tisztségébe juttatja.

Ezzel a küszöbön levő kinevezéssel a legfőbb hadur oly kiváló, katonai erényekkel ékeskedő tábornokot emel a legmagasabb pozíciók egyikébe, aki nemcsak minden rangu alattasanak, hanem a vele érintkező polgári köröknek is osztatlan rokonszenvét és szeretetét szerezte meg magának. Mint tábornokot rendkívüli élelítés, kitűnő sztratégiai ismeretek és csapataival való együttérzés jellemzik és nyilván ezeknek a kiváló tulajdonságoknak köszönheti, hogy a király csapatfőfelügyelővé nevezi ki, amely állásban háboru esetén tudvalevőleg az egyik hadsereg vezénylete jut Schwitzernek.

Az új csapatfőfelügyelő a gyalogságnál kezdte meg katonai szolgálatát és a hadiskola elvégzése után mint vezérkari tiszt résztvett az 1859-iki osztrák-olasz háborúban, majd pedig a boszniai okkupációban. Katonai pályája során mint törzstiszt vezérkari főnöke volt egy magasabb boszniai parancsnokságnak, utóbb pedig élén állott az egyik ottani hegyi dandárnak. A 90-es években Schwitzer parancsnoka volt egy galíciai lovashadosztálynak, amelyhez több huszárezred is tartozott. Ebben az időben meglehetősen jól megtanulta a magyar nyelvet is, úgy, hogy hosszú idő után ő volt az első temesvári hadtestparancsnok, aki magyar nyelven értett és beszélt. Temesvári vezénylő tábornokká 1898-ban, Waldstätten János bárónak csapatfőfelügyelővé való kinevezésekor tette meg a király, aki Schwitzernek kitűnő szolgálatait az évek során azzal honorálta, hogy az elsőosztályú vaskoronarendet, a Lipórend nagykeresztjét és a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy az új csapatfőfelügyelő, akinek humánus intézkedéseiről az egész monarchiában a legnagyobb elismeréssel szólnak, a hadsereg tábornagjainak sorában a nyolcadik rangot foglalja el, mint hadtestparancsnok pedig ő a szolgálatban a legidősebb. Katonai rangban — néhány főhercegen kívül — Beck Frigyes gróf osztrák testőrkapitány, Fejérváry Géza

báró darabont-testőrkapitány, *Paar* Ede gró tábornok-hadsegéd, a most nyugalombavonuló *Uexküll-Gyllenband* Sándor gróf, *Galgóczy* Antal és *Albóri* Jenő báró csapattfőfelügyelők, valamint *Bolfrass* Artur báró főhadsegéd, a katonai kabinetiroda vezetője előzik meg Schwitzert.

Emelkednek a faárak.

Kihasználatlan aradmegyei erdők

Bérmozgalom és vagonhiány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

A megélhetés súlyos nehézségeit, torlódó akadályait mindenki érzi, aki küzd az életért, dolgozik a mindennapi kenyérért. Sem az országos kormányzat, sem a vidéki hatóságok politikája nem nyújt reményt arra, hogy a drágaság — a távoli jövőben bár — csökkenjen, enyhülni fog. Minden intézkedés, minden erősebb szociális mozgalom újabb terheket ró a megélhetés igávonóira, a kenyérkereső, izzadó emberekre. Nem kutatjuk most ennek a folytonosan növekedő drágaságnak a társadalmi viszonyokban és termelési módokban rejlő rugóit, — csak arra szorítkozunk, hogy ismét beszámoljunk a drágaság emelkedésének egy legújabb mozzanatáról.

Az élelmiszerekkel párhuzamosan több mint egy esztendeje már emelkedik a tüzelőfa ára is. A télen rohamosan szállott föl ez az ár egy-két koronával. A fakereskedők megtudták okolni az áremelkedést főleg a vagonhiánnyal és a szállítás nehézségeivel. Sajnos azonban, hogy most, mikor a vasuti mizériák javarészt elmúltak, ujból ott tartunk, hogy rövid időn belül *negyvenkét koronáról negyvenötre szökik föl egy köbméter tüzifának az ára.* Ez a hír már régebben megelőzte magának az áremelkedésnek a bekövetkezését, mindaddig azonban, míg az áremelés okairól meg nem győződünk, a hír valódiságában jogosan lehetett kételkedni.

A fakereskedők most már úgy nyilatkoznak, hogy valósággal fenyeget a fakereskedés csődje. A nagyobb cégek nem mernek erdővásárlásokba bocsátkozni, mert nem bizonyosak benne, vajjon az erdőket ki is tudják-e használni? Több erdő fekszik *Aradmegye* területén, melyeket a nagyobb cégek az eddignél jóval magasabb áron árléjtés útján vettek meg s melyeket most csak érlési nehézségek leküzdése útján képesek értékesíteni. A famunkások ugyan is lépten-nyomon béremelést követelnek Kis arányokban — ného! fillérekben — meg csak a követelés, de ezek a fillérek több száz holdnyi területű erdők kihasználásánál ezrekre rugnak. Főleg erős a béremelési kedv most nyáron, mikor a falvak lakossága arat, vagy másféle mezői munkával foglalkozik s így egyéb munkát csak fokozott bérek mellett hajlandó vállalni. Ily módon a fakészlet csökken, a kereslet pedig a régi marad s így természetes, hogy a kereskedők az árak emeléséhez folyamodnak.

De ehhez hozzájárul az államvasutak intézkedése is. A fák szállítását kocsinként — a vagonoknak a sinekre való helyezéséért — 3-4 koronával fölemelte. A kereskedők között az újabb megterhelhetés élénk konsternációt keltett. Egyik tekintélyesebb szállító panaszt is nyújtott be a veszedelmes ujtás ellen az államvasutak igazgatóságához. Onnan azonban az a válasz érkezett a sérelmekre, hogy a vasut sehol nem követett el szabálytalanságot s a

kocsi kiállítás díját jogosan szedik be. A kereskedőket tehát az újabb megterhelhetéstől az államvasutak igazgatósága sem mentette föl.

Ez a két körülmény járul hozzá ahhoz, hogy a tüzifa ára a jövő hetekben emelkedik. Az ölfá eléri még a negyvenöt koronát is, a vagonfa pedig 10-12 koronával lesz drágább, mint eddig. Ez az újabb drágaság bizonyára kinosan és kellemetlenül érinti a fogyasztó közönséget, mely elvégre a tüzifát nem nélkülözheti. Hogy majd télen, a nagyobb kereslet mellett mi lesz az áremelésnek a folytatása, alig lehet kiszámítani.

TANÜGY.

— A gőzgépezők és kazánfűtők vizsgáló bizottsága július hó 14 én Aradon képesítő vizsgálatot tart. A vizsgázni akarók kellően felszerelt kérvényeiket a m. kir. iparfelügyelőséghez — Arad, Tökölly-tér 6. B. szám I. emelet nyújtásák be.

A házszabályok veszedelme.

Junktim a választójoggal.

A kormány tervel.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 9.

A nagy, a nemzeti kormány még fájdalmat érez a miatt, hogy nem köthette guzsba a házszabályrevízió révén a parlamentet. *Kossuth* Ferenc azonban még nem ejtette el végleg a revízió tervét s reméli, hogy ha másképp lehetetlen, *junktimot létesítenek a választói reform és a házszabály reform között.* A revízió tervezetének részletei közül ma kiszivárgott a névszerinti szavazások megakadályozására vonatkozó rész, amelyet azonban a függetlenségi párt nagy ellenszenvvel fogadott.

A mai politikai mozzanatokról következő távirati értesüléseink szólnak:

A bécsi *Zeit* információi szerint a házszabályrevízió tervét, amelyet tudvalevően *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter vetett föl a pénteki pártértekezleten, távolról sem ejtették még el. Akármilyen nagy volt a fölháborodás — így fejti ki a lap — az eszme él és újra föl fog merülni, mihelyt a választási rend reformja aktuálissá lett. És ez az idő — így fejti ki tovább — közelebb van már, mint gondolnók.

A belügyminisztériumban az új választási törvény előmunkálatain dolgoznak és ez a munka állítólag már igen előrehaladott stádiumban van. S ha valamely előre nem látott akadály nem merül föl, akkor *Andrássy* Gyula már az őszi szesszióban abban a helyzetben lesz, hogy az új választási javaslatot a Ház asztalára leteheti. A törvényhozás őszszel a fix időponthoz kötött törvényjavaslatokkal fog bibelődni, a kiegyezéssel, az ujoncjavaslatlaltal, a költségvetéssel, a delegációkkal és más ügyekkel, úgy hogy az *idén aligha kerül napirendre a választói reform.* Azonban a betérjesztés ténye be fog következni.

Mindamellet már most gondoskodni akarnak róla, hogy elhárítsák azokat a veszélyeket, a melyeket az általános választói jog a nemzetiségek és a szociális-ták részéről magában foglal. Ennek következtében *junktim lesz a választói reform és a házszabályreform között olyfor-*

mán, hogy egyik a másik nélkül aligha fog megszületni. Ez az ügy — úgy látszik — már hosszabb idő óta foglalkoztatta a kabinet tagjait. Természetesen a *függetlenségi miniszterek is magukévá tettek az ügyet.* A horvát obstrukció alatt nem zárkóztak el ez elől ők sem és ez volt az oka, hogy *Kossuth* Ferenc a legutóbbi pártkonferencián felvetette a kérdést.

De *Kossuth* már előbb is említést tett róla. Amikor ugyanis a múlt héten *Justh* Gyula elnök kezdeményezésére konferenciáztak a Ház munkarendjéről, akkor *Kossuth* Ferenc kijelentette, hogy ezt a kérdést legjobb lesz megoldani akkor, ha a választási reformról lesz szó, amikor is szóba fog kerülni a házszabályrevízió is. Így ír a bécsi lap. Majd elvállik, mennyiben van igaza.

A *Nap* szerint az őszi obstrukcióra való tekintettel újra szóba kerül a házszabályrevízió ügye. E szerint a névszerinti szavazást úgy akarják lehetőleg korlátozni, hogy *csak száz képviselő kérelmére legyen megadható.* A függetlenségi párt hír szerint ezt a tervet is visszautasítja.

A kiegyezés.

Bécsből táviratozzák nekünk: *Wekerle* Sándor dr. miniszterelnök ma délelőtt *Popovics* Sándor dr. államtitkárral, valamint *Teleszky* János dr. és *Schreiber* Viktor dr. pénzügyminiszteri osztálytanácsosokkal értekezett. Tíz órakor folytatták a miniszterelnökség palotájában a kiegyezési tárgyalásokat, amelyeken részt vett valamennyi előadó, köztük *Popovics* államtitkár, *Teleszky* és *Schreiber* osztálytanácsosok is. Déli félegy órakor az osztrák miniszterelnök által adandó villásreggeli miatt a tanácskozást megszakítják.

Bécsből táviratozzák, hogy a két kormány ma folytatta a kiegyezési tárgyalásokat s megállapodásra is jutott a választott bírósági záradékra nézve. A beavatottak szerint a záradék nagyon üdvösnek fog bizonyulni.

Szterényi József államtitkár délután a tárgyalásokra Bécsbe utazott.

Másfélmilliós sikkasztás.

Az ujpesti jegyző panamáit.

Egy nyugdíjazás eredményei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 9.

Ujpest nagyközségnek és vele egész Pestvármegyének nagy szenzációja van. A község pénzkezelése körül ugyanis óriási szabálytalanságok nyomára jöttek reá: *egy millió hétszáz ezer koronát sikkasztott el Ujpest főjegyzője,* akit hosszú hivataloskodása alatt a gyanúnak csak halvány árnyéka sem ért s aki köztisztvisletben álló egyénisége volt mindmáig a község társadalmának. A sikkasztásnak érdekes módon jöttek nyomára s most Pestmegye közigazgatása lázas izgatottsággal várja az ügy fejleményeit.

A szenzációs sikkasztás kiderüléséről budapesti tudósítónk a következőket táviratozza:

Ujpest községének évek hosszú során át volt jegyzője *Zsoldos* János. Nagy rokonsága és összeköttetései révén teljhatalmu ura volt a

községnek, amelyben minden úgy intéződött el, ahogy azt Zsoldos akarata és érdekei kívánták. Ujpest lévén az ország legnagyobb nagyközsége, horribilis jövedelme volt a magát főjegyzőnek nevező Zsoldosnak, aki a mellett, hogy ráerőszakolta magát számos upesti gyárvállalat igazgatóságára, még külön valósággal megszarolta a vállalatokat. Ezeknek érdekében állott, hogy a jó viszonyt fentartsák Zsoldossal és ezért minden jogcím nélkül szép összegeket juttattak a község vezetőjének.

A község házában minden úgy történt, ahogy azt Zsoldos akarta. Terrorizmussal rávette a községi képviselőtestületet, hogy aszfaltozza a községnek rejtett zugutcait is, csatornázásra és járdakészítésre pedig két milliós kölcsönt vett fel a községgel. A képviselőtestületben emelkedtek ugyan hangok a község erejét meghaladó költségek ellen, de Zsoldosnak sikerült az ellenzékét elhallgattatni és a nagyszögű kölcsönt megszavaztatni.

A pénz fölvétele után a község lakossága várakozással nézett a csatornázási munkálatok megkezdése elé, de Zsoldos mindig talált kifogásokat. Csak hosszas és többszöri sürgetés után, hogy a külszint megóvja, kezdte meg a munkákat, amelyekre azonban csak egy aránylag igen csekély összeget, 300.000 koronát fordított, míg a többi 1700.000 koronáról nem tudott elszámolni. Zsoldos ekkor már látta, hogy nem maradhat meg állásában és ezért a fegyelmi vizsgálat elkerülése végett nemrégiben nyugdíjaztatását kérte a községi képviselőtestülettől. Ez azonban nem volt hajlandó bünyös tisztviselőjét a felelősség alól föloldani és nyugdíjba küldeni, hanem községi határozattal följelentette Zsoldost a vármegye alispánjánál. A főjegyző sikkasztását most még azzal tetézte, hogy meghamisította a képviselőtestületi ülés jegyzőkönyvét. Ez a hamisítás értésére jutott Fazekas Ágost pestmegyei alispánnak, aki erre elrendelte Zsoldos ellen a vizsgálatot és nyomban bűnügyi zárlatot kért a főjegyző vagyonára.

A több mint másfél milliós sikkasztás híre igen nagy föltűnést kelt nemcsak Ujpesten, ahol régen suttognak Zsoldos visszaéléseiről, hanem Pestmegyében és Budapesten is, ahol mindenfelé jól ismerték a szomszédos nagyközség mindenható főjegyzőjét. Zsoldos ugyanis csaknem naponta gummikerekű fogattal behajtatott Budapestre, amelynek mulatóhelyein törzsvendég volt a délceg megjelenésű, bőkezű gavallér, akinek leányát néhány év előtt vette nőül a most szintén bűnvizsgálat alatt álló Cserba Dezső dr. upesti ügyvéd.

HIREK.

— József főherceg hadgyakorlaton. Debrecenből jelentik: A Balmazújváros környékén folyó dandárgyakorlatokon a kecskeméti ezredet az ezredtulajdonos, József kir. herceg vezeti. A főherceg tegnap és ma gépkocsiján Debrecenbe jött. A dandárgyakorlatok három héttig tartanak.

— Interpelláció Bosznia miatt. Bécsből táviratozzák: A Reichsrath mai ülésén a keresztényszocialisták, a délszláv képviselők pártja és társaik Wekerle miniszterelnök Magyarországnak Bosznia és Hercegovinával szemben

való jogviszonyáról mondott legutóbbi kijelentésére vonatkozó interpellációt nyújtottak be.

— A gyáralapítási bizottság ülése. A város gyáralapítási bizottsága holnap, szerdán délelőtt 11 órakor ülést tart, amelyen a Varjassy Lajos polgármesterhez a Westinghouse-gyár ügyében érkezett beadványt tárgyalják.

— Százezer koronás ékszerlopás. Bécsből táviratozzák: Az éjjel König Mór ékszerész-üzletében betörők jártak, mely alkalommal százezer korona értékű ékszer tűnt el.

— A rendőrtisztek egyenruhája. A városi rendőrség tisztikara a tavasszal beadványt intézett a törvényhatósági bizottsághoz s arra kérte, engedje meg, hogy egyenruhát viselhesen, mert a szolgálat érdeke ezt megkívánja. A törvényhatósági bizottság a szolgálat érdekétől, de különösen attól a körülménytől vezéreltetve, hogy az egyenruhákat a rendőrtisztek a saját költségükön szerzik be, készséggel megadta az engedélyt, de előbb felterjesztette az ügyet a belügyminiszterhez. Ma érkezett le a városhoz a miniszter leirata, amelyben a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

— A bírósági jegyzők az igazságügyminiszternél. Budapest-ről táviratozzák: A bírósági jegyzők ma délelőtt küldöttségileg tisztelegtek Günther Antal igazságügyminiszternél és Rakovszky István képviselőházi alelnöknél. Az igazságügyminiszter és Rakovszky jóindulatukról biztosították a bírósági jegyzőket.

— Kecskeméthy Győző ügye Bécsben. A császár város jogász köreiből egyébről sem beszélnek most, mint Kecskeméthy Győzőről, a magyar főváros híres sikkasztójáról. Az osztrák ügyvédek ugyanis nem tudnak abba belenyugodni, hogy Kecskeméthy büne elévült és így már most büntetlenül térhet haza. Különösen a magyar származású ügyvédek hivatkoznak a különböző államok jogszolgáltatására és váltig erőltetik, hogy ha az elévülés valóban beállott, hiba van a kréta körül.

— Tilos, ami magyar! Torontál vármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta Botka Béla főispán elnöklésével rendes havi ülést. Megütközéssel hallották a kir. tanfelügyelő előterjesztéseit, mely szerint a torontál-szigeti községi iskolában járván, azt tapasztalta, hogy ott az egész iskolában csak hat tanulónak volt magyar olvasókönyve. A tanfelügyelő elrendelte, hogy minden tanulónak adjanak ingyenes magyar olvasókönyvet. Meglepetésére azonban a tanulók másnap visszaadták a kapott könyveket azzal, hogy szüleik megtiltották, hogy magyar olvasókönyveket fogadjanak el. Ő maga részéről megtette erre az intézkedéseket, de javasolja, hogy azonkívül a járási főszolgabíró utján figyelmeztessék a szülőket, hogy a jövőben ilyesmitől tartózkodjanak, mert különben izgatás miatt felelősségre vonják őket. A közigazgatási bizottság hozzájárult a tanfelügyelő javaslatához, egyben azonban utasítja a főbíró, hogy kutassa ki, hogy a szülőket ki izgatta erre a cselekedetre.

— Eljegyzés. Toncsits György eljegyezte Schatelesz Irénke kisasszonyt Aradon.

— A gyermekrontó grófot szabadon bocsátották. Budapest-ről táviratozzák, hogy Nyáry Rezső grófot, akit mult szombaton letartóztattak, ma szabadon bocsátották Nyáry gróf ki-

jelentette, hogy ártatlannak érzi magát, s minden erejével rajta lesz, hogy ügyét tisztázza.

— A felsőbb leányiskola átvétele. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter a városhoz nemrégiben intézett leiratában felszólította a tanácsot, hogy a magánjellegű felsőbb leányiskolát vegye át az iskola vezetőjétől. A felsőbb leányiskola átvétele ma ment végbe. A város részéről Ifj. Nachtnébel Odön városi mérnök és Kovács Vince helyettes iskolafelügyelő ma délután megjelentek a felsőbb leányiskolában, ahol Somogyi Gyula dr. igazgató átadta a város kiküldötteinek az iskola felszerelését.

— Az aradi Nemzeti Színház renoválása. Aradváros gazdasági széke a szin- és bérház épületének átfestése és kapcsolatos kőmívész munkák biztosítása iránt július hó 15-én d. e. 10 órakor árlejtést tart. Kikiáltási ár 3642 kor. 22 fillér. Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni a szokásos feltételek mellett.

— Közgyűlés előtt. A város törvényhatósági bizottsága holnap délután négy órakor tartja meg július havi közgyűlését, amelynek tárgysorozatán alig szerepel néhány fontosabb tárgy. A tanács ma délelőtt foglalkozott a közgyűlés elé kerülő ügyekkel és ezekre nézve meghozta javaslatait. A városatyák Müller Károly elnöklése alatt délután 5 órakor gyűltek össze tanácskozássra, amelyen megvitatták az egyes közgyűlés elé kerülő ügyeket.

— A ségai elemi iskola kibővítése. A ségai elemi iskola kibővítése céljából Aradváros gazdasági széke árlejtési hirdetményt bocsátott ki, amelyben felhívja a pályázni szándékozókat, hogy ajánlataikat július 15-én délelőtt 10 óráig adják be. A kikiáltási ár 15592 kor. 08 fillér. Az árlejtésen csak írásbeli ajánlattal lehet részt venni.

— Leégett község. Ruttkárról jelentik: Komját árvamegyei községben tűz ütött ki, amelynek mintegy 30 ház esett áldozatul. A kár nagy, mert az iskolán és a paplakon kívül nem volt semmi sem biztosítva.

— Veszettkutya garázdálkodása. Nagybecskerek-ről táviratozzák: Ma egy veszettkutya nyolc embert megmárt. A nyolc embert felszállították a budapesti Pasteur intézetbe.

— Rovarpor, bothák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

TORVÉNYKEZÉS.

A csanádapácai plébános ügye.

Arad, július 9.

Bartha István lelkész, a csanádapácai bank sikkasztó vezérigazgatója már hat hónapja ül vizsgálati fogságban. Ügyében most befejezte a vizsgálatot Magay Lajos, a szegedi kir. törvényszék vizsgálóbírója.

A vizsgálatot nagyban késleltette az az egyezkedési kísérlet, mely Bartha és a megkárosított bank között még most is huzódik. A bank kára már körülbelül meg is térült. Wenckheim gróf, Bartha egyik mánási jóakarója az elsikkasztott százezer koronából 80 ezret megtérített. Mindössze tehát csak 20.000 korona a hiányzó összeg, de ezt a szerencsétlen lelkész nem tudja előteremteni, a bank pedig a bűnügyi feljelentést addig nem vonja vissza, míg kára az utolsó krajcárig meg nem térül.

Lechner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17.
Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig
maradék
elárusítás!

Öltöny szöveteket
leszállított árban 772
árusítunk.
Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

Bartha jóbarátai mo t azon fáradoznak, hogy a hiányzó 20,000 koronát megszerezzék.

A megtévelyedett lelkész ellen iskolaalap elikkasztása miatt is vádat emeltek, de a vizsgálat során kitűnt, hogy ebben az ügyben Bartha ártatlan s így a törvényszék a további eljárást beszüntette.

Magay Lajos vizsgálóbíró a sikkasztási ügy aktáit ma tette át az ügyészséghez. Az ügyészségen hamarosan elkészítik a vádiratot s valószínű, hogy Bartha ügye a nyári bírósági szünet után tárgyalás alá kerül. Bartha ugyan még mindig nagyon bizik, hogy nem kell bíróság elé állnia. Azt hiszik, hogy ha a 20.000 korona nem térülne meg, akkor is visszavonja előbbi feljelentését a bank, de csakis a tárgyalás előtt, hogy őt addig is presszionálja a hiányzó összeg megtérítésére.

Bartha már megszokta a fogház magányát. Szorgalmasan körmölget a fogházi irodában. Ügyészségi aktákat másol unaloműzésből. Érdekes, hogy a jóléthez szokott fiatal lelkész közönséges rabkosztal táplálkozik. Azt mondja, a büszkesége tiltja bármit is kérni.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Uj-Arad, július 9.

A zivatarral kezdődött eső alighanem országos jellegzetű. A levegő lehült, amely körülmény az aratókra üdvös, amennyiben izzasztó munkájukat könnyebben végezhetik.

A gabonátörsdén mostaniban a kedélyek roppant izgatottak. A szilárdság ma vesztett erejéből, azonban a vélemények még mindig feltűnően eltérők, miért is határozottat tudni nem lehet.

A folyó aratási munkálatok folytán emeltetésre méltó piaci forgalom nincsen.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása —

Budapest, július 9.

Kínálat és vételkérő korlátolt, 5 fillérrel magasabb áruk.

A tőzsdén ma újabb emelkedés volt. Az áruk 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	11.64—11.65	11.52—11.53
Zab októberre	8.11—8.12	8.02—8.03
Rozs októberre	9.—9.01	8.98—8.99
Tengeri júliuara	6.04 6.05	6.—6.01

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	652 25
Magyar hitelrészvény	750 50
Déli vasút	141.—

IDEGENEK ARADON.

— Július 9 —

Központi szálloda. Fürst Dávid dr. ügyvéd Temesvár. — Back Imre bankár Temesvár. — Székelyi Béla dr. ügyvéd Temesvár. — Petrányi Miklós szakiskolai tanár Székelyudvarhely. — Zabel Miksa gyáros Berlin. — Kohn Lipót hivatalnok Borsosbény. — Clementis Ferenc szerelő Budapest. — Vogel Vilmos kereskedő Ujpest. — Nemes Lajos kereskedő Budapest. — Papp Gyula könyvelő és neje Balázsfalva. — Bíró Géza m. bíró Budapest. — Kunz József mérnök Budapest. — Papp Zoltán állatorvos Ternova. — Szántó Marcel kereskedő Budapest. — Messzer Lipót kereskedő és fia Kisjenő. — Özv. Hodonyi Manasz Gyuláné birtokosnő Murány. — Vass Ignác dr. orvos és neje Szeged. — Holló Samu dr. ügyvéd és neje Szeged. — Gerő Armin igazgató és neje Szeged. — Nusbaum Henrik kereskedő Budapest. — Nusbaum Emi kereskedő Budapest. — Fenyves Oszkár kereskedő Temesvár. — Fenyves Miksa bankigazgató Temesvár. — Braun Zsiga dr. ügyvéd Temesvár. — Broder Kornélia birtokosnő Földvár. — Sustein Márkus birtokos Módos. — Borholus András tanár Budapest.

Fehér Kereszt szálloda. Rosenberg Lajos bankigazgató Temesvár. — Leipnik Alfréd dr. ügyvéd-jelölt Temesvár. — Leipnik Manó magánmérnök Temesvár. — Káldory Lajos bankhivatalnok Temes-

vár. — Szemere Ferenc hivatalnok és neje Temesvár. — Lőcse Sándor hivatalnok és neje Temesvár. — Kern Imre hivatalnok Temesvár. — Mogyorósy Károly hivatalnok Temesvár. — Stern Armin kereskedő Temesvár. — Orómi József műépítész Budapest. — Kohn Ede kereskedő Budapest. — Keller Sándor kereskedő Budapest. — Vig Sándor bíró Kolozsvár. — Henger Aladár bíró Kolo svár. — Lówinger Manó vállalkozó Kecskemét. — Rózsa Rezső hivatalnok Kecskemét. — Simonics Gerő gazdálkodó Miskolc. — Zugó Ferenc igazgató Miskolc. — Kiss László és családja Marosvásárhely. — Buzás Alfréd tisztviselő Baja. — Kun Andor jogász Budapest. — Nemes Viktor jogász Budapest. — Sakadi Elemér jogász Budapest. — Vajda Kálmán végrehajtó Magyar-Czernya. — Muray Józsefné és leánya Visegrád. — Gálfi Ernő vasuti hivatalnok Parád. — Pusztay Iván és leánya Lugos. — Román Bernát utazó Budapest. — Fleischer Zsigmond utazó Budapest. — Salamon Dezső utazó Budapest. — Gellert József utazó Budapest. — Erber Lajos utazó Budapest. — Fried Alfréd utazó Budapest. — Fischer Jakab utazó Budapest. — Winkler Ignác utazó Budapest. — Beck Vilmos utazó Budapest. — Gut Sándor utazó Budapest. — Lukács Jenő utazó Nagyvárad. — Kaufmann Viktor utazó Nagyvárad. — Schönfeld Lipót utazó Nagyvárad. — Fried Ferenc utazó Nagyvárad. — Ruzicska N. utazó Bécs. — Vass-szálloda. Müller Frigyes utazó Budapest. — Stern Ábrahám utazó Bécs. — Adám Géza utazó Budapest. — Stern Jónás utazó Budapest. — Kultsár István ielkész Stájerlak. — Hahn Lajos utazó Budapest. — Schön Lipót utazó Budapest. — Hamel Lipót utazó Budapest. — Weisz Berthold utazó Budapest. — Brudfeld Mátyás utazó Hatvan. — Deutsch Jakab utazó Budapest. — Szőke Béla utazó Budapest. — Wunser Antal magánzó Budapest. — Kovács János gazda Sámson. — Kis Albert gazda Sámson. — Tóth Lajos gazda Sámson. — Nagy Pál gazda Sámson. — Berta Sándor gazda Sámson

Pannónia szálloda. Viczián Ede kir. mérnök Budapest. — Vertán Ernő földbirtokos Csermő. — Shulhof Pál máv. főellenőr Rimaszombat. — Hanák Sándor körjegyző Beél. — Guttman Henrik kereskedő Temesvár. — Weiszbrun Zsigmond Pankota. — Reichenberger Izsák szállító Brád. — Skriadványi István kereskedő Palota.

Nyári színház.

Szerdán, 1907. évi július hó 10-én:

ARADI ARANKA mint vendég:

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor és Stein Leo. Zenéjét szerző: Lehár Ferenc. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zéta Mirkó	Hortl Sándor.	Bogdanovic	Delli Lajos.
Valencienne	Zalai Margit.	Sylvaine, neje	Györfi T.
Danilovics	Leóvei Lco.	Kromow	Ujj Kálmán.
Glavári Hanna	Aradi A.	Prisics, őrnagy	Kulcsár L.
Rosillon	Faludi K.	Pra-covia	Benkőné P.
Cascade	Fehér A.	Nyegus, írnök	Várnai Jenő.

Kezdete este 8 órakor.

NYILTTER.*

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

kiváló sikerrel használtatik
vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, az élel-
betegségnél, az emésztési és léleg-
zési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tiszta!

Kapható drágyvízkereskedésekben vagy a
Sanyi-Lipóci Salvatorforrás Vállalatnál
Budapest, V. Rudóltörökpart 8.

1105

A nyaraló és fürdőző közönség szives figyelmébe!

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Gárdos M: Az igazság az élet, Dessewffy: Mi a spiritizmus?, Pulszky F.: Jellemrajzok, Boyesen: Goethe Fausja, Ribot Th.: A lelki átöröklés, Emerson: Az emberi szellem képviselői, Ratzel dr.: A föld és az ember, B. Szt. Hilaire: A filozófia viszonya, Cherbuliez V.: Művészet és természet, Petz: A görög tragédiája, Faguet: A 18-ik század filozófiája, Csizmadia J.: Fogházi levelek, Marsch: A tulvilági ember, Spencer: Filozófiája, Marczali: A legújabb kor története, Gáspár F. dr.: Kelet- és Hollandus-India, Vitorlával Ázsia körül, Gabányi: Öt év Mandzsuriában, Müller: Az én módszerem, Pekár: Vitési románcok, Abonyi L.: Páztortüzt, Tarlóvirágok, Böhme: Egy tévedt nő naplója, Thury Z: Az ember, aki hazaballagott,

Németben: Böhme: Dida Ibsens Geschichte, (Eine Finale zum Tagebuch einer Verlorenen.) Reuter G.: Das Problem der Ehe, Dr. Bloch H.: Sexualeben unserer Zeit, Wedekind: Frühlingserwachen, Bernhard M: Opfer, Zobelitz: Tagebuch einer Hofdame, Zapp A: Moderne Mädchen, Viebig Cl: Naturgewalten, Karin M: Backfische, Auernheimer: Die Dame mit der Maske, Brandenfels H: Das Rosenhäuschen, Mantuffel: Sybold v. Eck, Boy-Ed: Eine Woltat, Erhardt: Mittellose Mädchen, Prévost: Die Fürstin v. Ermingen, Neue Pariserinnen, továbbá francia és angol ujdonságok.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy kötetenkint fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!

Vidéki bérlők

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.,
vagy füzetenkint 14 fill.

Kálmán: Dal a Móziról, Penn: Két piszkos kezecke, Cukor és légy, Zerkovitz: Taps-nóta, En vagyok a Józsika, Belezny: Költözik a darumadár, Heidelberg: Dal a kis kadettről, Benedict: Katrinchen, Wagner: Tiroler Holzhackerbuabn, Reinhardt: Sorgenfrei Fall: O kleiner Chauffeur, Holländer: Der Teufel lacht dazu! Huber: Szívből a szívnek, Dal a szív beszéde, Puccini: Madama Butterfly, Böhm: Mädl gibt acht! Hintsch: Trink ma noch a Flascherl, Lehár: A modern Mitiszláv.

Antiquar könyvek

legnagyobb raktára.

Irógépkellékek. Könyvtárak és egyes könyvek vétele, könyvtárak berendezése.

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papír-
kereskedése Aradon.

274

Telefon 385. sz.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedése

Aradon, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Egy nyolcadárért

olvasható minden új és szenzációs könyv rögtön a megjelenés után. Ezen új könyvet, ha már öten olvastak

félárért bárkinek eladjuk.

Semmiféle betét biztosíték vagy kötelezettség nem kívántatik.

Jelenleg legújabb magyar könyvek:

Bolti ár helyett $\frac{1}{8}$ ár

Wilde Oszkár Dorian Gray arc-képe	4 —	—50
Ambrus Zoltán: A Berzsenyi lányok tizenkét vőlegénye	4 —	—50
Guthi Soma: A vén kopó	2 —	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Róma diadala. Keresztény szociális regény	2 —	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Bozóthy Nóra grófnő	1.50	—19
Ambrus Zoltán: Solus eris	4 —	—50
" " Törpék és óriások	4 —	—50
" " Őszi napsugár. — A gyanu	4 —	—50
Pekár Gyula: Vitézi Románcok	4 —	—50
Molnár Ferenc: Az ördög	2.50	—32
Böhme M.: Egy tévedt nő naplója	4 —	—50
Spaits Sándor: Mandzsurián át kózákkal. — Az orosz-japán háború története	8 —	1 —
Jászay: Új Magyarország felé	2.50	—32
Heltai J.: Nyári rege	2.50	—32
Malonyai D.: A Csák nemzetség	2.80	—35
Rudnai: Felső-bükki kuria	3.50	—44
Lengyel L.: Egy leány története	2.50	—32
Upton Sinclair: Posvány amerikai irányregény	4.50	—63
Német könyvek:		
Wilde O.: Ein Haus aus Äpfeln der Granate	2.40	—30
Wilde O.: Betrachtungen	2.40	—30
" " Der glückliche Prinz	2.40	—30
" " Dorian Gray	3 —	—38
" " Gedichte	2.40	—30
" " Weisheiten	1.20	—15

Legközelebb megjelennek, de már előjegyezzük:

Böhme: Dida Ibsens Geschichte (folytatása: A tévedt nő naplójá-nak.)

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedésében

267

Arad, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Makói takarékpénztár

részvénytársaság

60 korona havi segélydíjjal javadalmozott

gyakornoki állásra

pályázatot hirdet.

Felső kereskedelmi iskolát végzett ifjak sziveskedjenek bizonyítvány másolattal ellátott kérvényeiket f. hó 20-ig az alulírt igazgatósághoz benyújtani.

Az állás azonnal elfoglalandó.

Makó, 1907. évi július hó 7.

A makói takarékpénztár részv. trsg igazgatósága.

1727

Lábizzadás, hónaljizzadás

ellen meglepő jó hatású szer a Hajós-féle

általános hintőpor,

szárit, — szagtalanít.

Ára egy doboznak 70 fillér.

313

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a világhírű törvényesen védett Hajós-féle

ANAGALLIN

használatát által. — Ára egy üvegnek 70 fillér.

„NEVER“

amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb óvszer. 6 db eredeti fémdobozban 2 kor.

Poloskák kiirtására legjobb szer a Phenolsav.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-ter 22. sz., a megyebáza szemébe.

Villanyvilágítási, telefon, csengengettyű, és villámhárító

berendezéseket és javításokat, lámpák és csillárok át-
alakítását gáz- és villanyra
szakszerűen és a legolcsóbban
végzem. — Ivlámpákat,
elektro-motorokat és lusz-
tereket mintakönyv, vagy
rajz szerint szállítok. Leg-
jobb minőségű villanykör-
ték, Auerek és vlámpa-
szemeket raktáron tartok.

Diamant Ferenc.

Kazinczy-u. 1.
(A polgári iskolával szemben.)

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak
felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

347—1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a szín- és bérház épületé-
nek átfestése és kapcsolatos kő-
műves munkák biztosítása iránt
folyó évi július hó 15-én d. e. 10
órákor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 3642 korona 22
fillér.

Bánatpénzül leteendő kikiál-
tási ár 5°/_o-a készpénzben, vagy
elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen csak írásbeli aján-
latokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánompénz letételét igazoló pénz-
tári jegy mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az
árlejtési feltételeket ismeri és el-
fogadja.

Az árlejtési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnál az árlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági
székének 1907. évi július hó 1-én
tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Egy jó erkölcsű
fiu
tanulónak
felvétetik

Kell Manó,
női divat és rövidíru üzletében
Arad.

1702

Gyorokon

II magyar hold kiterjedésű, kitünő
fekvésű

1695

termő szőlő,

épülettel és felszereléssel, esetleg
idei terméssel együtt

szabad kézből eladó.

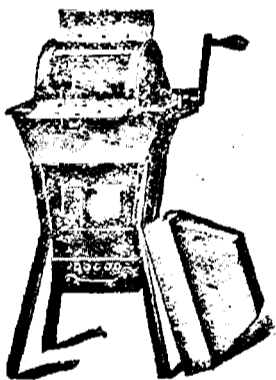
Bővebb tájékozást nyújt

Hodák Vincze,

nyug. állami munkavezető

G y o r o k o n .

Árjegyzék kívánatra küldetik.

A John-féle
„Teligöz”
mosógép

**A jelenkor legtökéletesebb
gőzmosógépe!**

Időnek, munkának, szappan-
nak, szódának, víznek és
tüzelőanyagának 75°/_o-ig járó
megtakarítása a közszel való
mosáshoz viszonyítva.

Mosó-, főző-, gőzölési- és
fertőtlenítési készülék egy-
ben. Legcsekélyebb térszük-
séget.

A mosandó darab legna-
gyobb kímélése.

Kezesség: kötelezettség
nélküli próbaszállítás.

Állandó raktár:

Pöhm János

vaskereskedőnél

1287

Arad, Szabadság-tér.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. hölgy-
közönség szives figyelmét felhívni
arra, hogy

793

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitssek hárs

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a lelegegánsabb,
izlést kielégítő angol és francia
divat szerinti **toiletteket** a leg-
jutányosabb árak mellett készítek,
melyre tapasztalatainkat úgy én,
mint nőm, nagy fővárosokban sze-
reztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t.
hölgyközönséget, hogy a legmo-
dernebb szabászat tanítását a leg-
rövidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvételnek.

Gyakorlott

pénztárnoknő

fűszerüzletünkbe azonnali
belépésre

kerestetik.

Írásbeli ajánlatok bizonyít-
vány-másolatok felszerelésével
személyesen nyújtandók be na-
ponként 2 és 3 óra között
**Färber Lajos és Test-
vére** cégnél. 1728

348—1907. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a ségai elemi iskola kibő-
vítése munkálatainak biztosítása
iránt folyó évi július hó 15-én d.
e. 10 órákor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 15552 kor. 08 fill.
Bánatpénzül letendő a kikiáltási
ár 5°/_o-a készpénzben vagy elfo-
gadható értékpapirokban.

Az árlejtésen csak írásbeli aján-
latokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be s csak akkor vétet-
nek figyelembe, ha azokhoz a
bánompénz letételére vonatkozó
pénztári jegy mellékelve van s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árlejtési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnál az árlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazda-
sági székének 1907. évi július
hó 1-én tartott üléséből.

Kiadta:

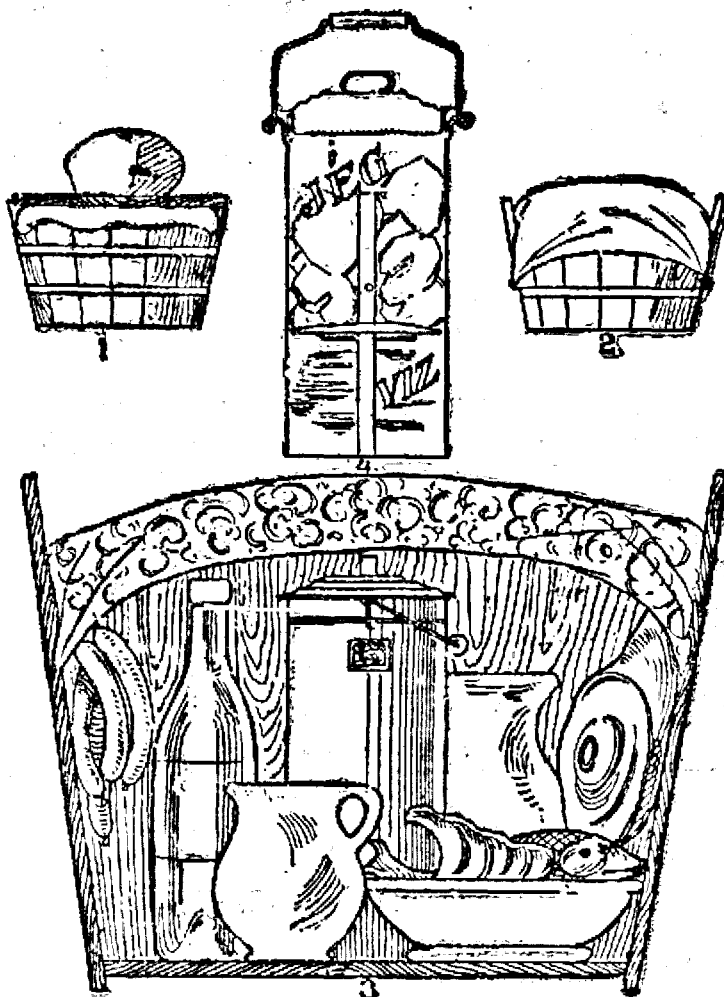
Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

"SIMPLEX"

Minden háztartásban

nélkülözhetetlen

legolcsóbb hűtőkészülék.

legolcsóbb hűtőkészülék.

nélkülözhetetlen

Minden háztartásban

A forró nyári napok beálltával az élelmiszerek frissen tartása és az italok behűtése minden háztartásban — még a legszerényebben is — fontos, sokszor nehezen megoldható kérdést képez.

Míg a jobb módú családoknál ez a kérdés egy többé kevésbé drága jég szekrény beszerzésével, 20—40 fillér napi jégfogyasztás mellett könnyen megoldható, addig szegényebb sorsú családok ez áldásban a tetemes költségek miatt nem részesülhetnek.

Ez máttól fogva másként lesz! Egy egyszerű és egyszerűségében meglepő találmány lehetővé teszi a legszegényebb sorsú, még a napszámos családnak is, egy rögtönzött, költséggel alig járó hűtőkészülék alkalmazásával,

napi 4—5 fill. jég szükséglet mellett

mindazt pompásan behűteni, ami forró nyáron romlásnak van kitéve: húsfejt, tejet, vaját, gyümölcsöt, sört, bort, vizet stb.

Melyik asszony ne várná szívesen munkából, műhelyből, hivatalból, üzletből éhesen, szomjasan és fáradtan hazatérő fér-

jét egy jól behűtött pohár borral, sörrel, friss, romlatlan étellekkel, vagy legalább egy szerény pohár friss vízzel, amikor az egész kiadás 15—20 órára csak 4—5 fillért tesz ki és a hozzávaló jég a legközelebbi szatócsnál bármikor kényelmesen kapható.

Hogy az ételek és italok behűtése és ezáltal frissentartása minő befolyással van forró nyáron az ember egészségének megőrzésére, hányféle — főleg a szegényebb néposztálynál tömegesen fellépő betegség, mint pld. emésztési zavarok, gyomor és belbetegségek elkerülését teszi lehetővé, ezek a mai művelt ember előtt annyira ismert tények, hogy részletesebb kifejtésre nem szorulnak.

Minden szatócsnál, szívesen és ingyen adnak felvilágosítást az ugyszólván ingyen jég szekrény előállítását illetőleg. Mindenki, aki az eljárással egyszer kísérletet tett, elismeréssel és hálával fog adózni ezen jó és célszerű, egyszersmind nagy szociális haladást jelentő újításért.

Használati utasítás.

A szatócsnál 3 koronáért kapható törvényileg védett „SIMPLEX” nevű jégtartó badogszelencét jéggel megtöltve egy közép nagyságú, vastag falu, jól abroncsolt, minden háztartásban mosásnál használatos dézsa közepébe állítjuk, köréje pedig az élelmiszerekkel és italokkal telt edényeket és üvegeket helyezük, vagy a dézsa belső oldalába vert kisebb szegekre aggatjuk, (l. a 3. sz. ábrát.) Az így felszerelt dézsát a lakás egy hűvös helyére tesszük, összeszáradás és repedés elkerülése végett nedves ronggyal körülköztjük és egy jó nagy párnával, mely a drága ludtoll helyett olcsó fosztott tyuktollakból is készülhet, letakarjuk; a párnára még egy súlyos deszkalapot teszünk (l. az 1. sz. ábrát), vagy négy csücskjét a dézsa külső oldalára vert kisebb szegekhez lekötjük, úgy, hogy a párna a dézsát felső peremén mindenütt légmentesen lezárja. (l. a 2. sz. ábrát.) A jégtartó badogszelencéből naponta egyszer a meggyülemlett vizet kiöntjük.

Ily módon gondos kezelés mellett a legkielégítőbb, bármely drága jég szekrényei is vetekedő jég hűtést érhetjük el

A 4. sz. ábra a jégtartó szelence belsejét mutatja.

Kapható a következő cégeknek: Andrányi Károly és Fia, Músserl Manó badogos Árpád-tér 5., Sonn Mór Halász-utca 28., Spielmann Áronné Asztalos Sándor-utca 8., Keresztury Gyula Halász-utca 18., Weisz Dávid Kossuth-utca 62., Gróf László Kossuth-utca 24., Dürr Kocsárd Boros Béni-tér 15., Lócs E. és Társa Miksa-utca, Hubert J. Szabadság-tér, Dusek Ferencné Deák Ferenc-utca 30., Altmann Ede Wesselényi-utca 48., Braun Jakab Magyar- és Csiky-utca sarok, Donáth Simon Hal-tér 1., Preisach Vilmos Bocskó-utca 1., Erbeszkern Béla Csernovics-utca 28., Löffler Dénesné Boesky-tér 4., Karácsonyi Antal Rákóczi-utca 1., Schwarz Dávid Boros Béni-tér 9., Békési Gyula Weitzer János-utca.

Ugyanezen helyeken bármikor kismennyiségben jég is kapható.

APRÓ HIRDETESEK.

A Kinek

Ismeretség híján

házasárra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vinczellérre, kertészre,	kulcsárnőre, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.
---	---

AKI

eladni kíván

butort, szongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy
---	--

AKI

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,	halászatot, telket, kocsit, lovat.
---	---

AKI

mind Ezeket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér célját, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Kisebb szőlő Ménesen

2700 tőke, terméssel eladó. Bővebbet Aradon, Sarkad, Választó-utca 23. szám. 1566

Kossuth-utca 25. számú új ház

eladó. Bővebbet ugyanott. 1648

Szalonna,

perzselt, légen szárított, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszent-Annán. 1691

2 jó karban levő kerti pad megvételre keresetnek.

Egy 8 lóerejű

cséplő garnitúra, magyar állami, eladó Csik Józsefnél, Battonyán. 1706

Egy négy polgárit

vagy középiskolát végzett fiú tanulónak felvétetik Ingusz I. és Fla könyvkereskedésében Aradon. 361

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

Kiadó hivatalunkban nagyobb mennyiségű

filc (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1253

Sárga dinnye

remek cantaloup faj Sziszkánál, főpostával szemben. 1734

A belvárosban

keresek megvételre egy magános házat kerttel. Ügynökök kizárva. Ár és címzet „Magán ház” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalba

5 szobás lakás,

parkos nagy udvar azonnal kiadó. Évi bér 320 ft. Tökölly Imre-utca 54. (volt Halász-utca.) 1514

Jó írásu fiatalember

állandó alkalmazást nyerhet nagyobb irodában. Írásbeli ajánlatokat „Állandó” jellegével kiadóhivatal közvetít.

Gabona üzletben

egy középiskolát végzett

jó házból való fiú

gyakornoknak

azonnal felvétetik.

A ki hasonló üzletben alkalmazva volt, előnyben részesül.

Weisz Adolf,

1696 Uj-Arad.

Goddam!

Végre egy gyorsan és biztosan ható tyukszem-irtó szer

Cook & Johnsons

amerik. patent.

3917

Tyukszem-gyűrű

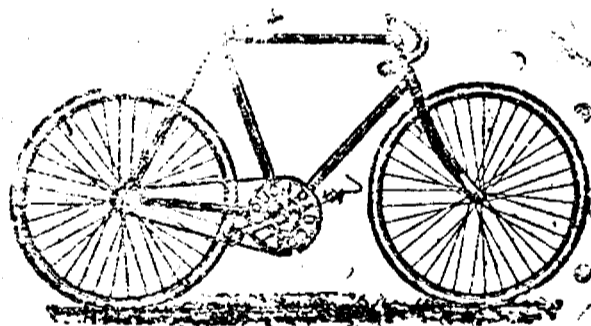
1 drb. 20 fillér, 6 drb. 1 korona, postán 20 fillér portó.

Kapható a Monarchia minden gyógyszerárúházaiban, valamint az összes drogueriákban.

Kalmár József

kerékpárraktára 486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Új és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy javító műhely.

Segédet keresek,

fiatal erőt, a vegyes szakmában

sürgősen.

Hirschmann Márk,

Trójás, posta Soborsin. 1726

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szivha

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája. Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.

Gazdasszonynak

ajánlkozik magányos ur mellé középkorú nő, ki a háztartás minden ágában teljes jártassággal bír. Elmegyén vidékre is. Cim a kiadóhivatalban. 1732

Hattyu-mosóda!

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy

mosódámban

az általam legújában feltalált fényvel gyönyörűen fenyezett ingeket, hálószöveteket és gallérokat tudok tisztítani, amelyek ennek használata által olyanokká lesznek, mintha újak volnának.

Ajánlom tisztító intézetemet, amelyben minden fehérnemű tisztítását, mosását és vasalását mersékelt árak mellett elvállalom.

Vidéki megrendelések 48 óra alatt elkészülnek és pontosan elküldetnek.

Tisztelettel

Stefán Józsefné

ARAD,

1490

Tökölly-tér, román templom-épület, a kis posta mellett.

Földes Kálemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-tartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és huygkőképződmények, nemmi szervek váladékai, torok lepedék, ondo, anyatej és kor-szövetani vizsgálatokat mersékelt díjazásért. 238

20360—1907.

Hirdetmény.

Az 1906. évi III. t.-c. életbeléptetett vámtarifa végrehajtási rendeletének V-ik cikke alapján kiadott magyarázatok szerint bizonyos árunemek mező- és erdőgazdasági célokra való behozatalánál kedvezményes vámkezelésben részesülnek, ha ebbeli igényük mező-, illetőleg erdőgazdasági testületek bizonyítványai által hitelesen igazoltatnak.

A m. kir. földmivelésügyi minster urnak rendelete értelmében Arad sz. kir. város területére nézve ily illetékes hatóság az Aradme-gyei gazdasági egyesület.

Míróll az érdekeltek értesítetnek.

Arad, 1907. évi július hó 6.

A városi tanács.